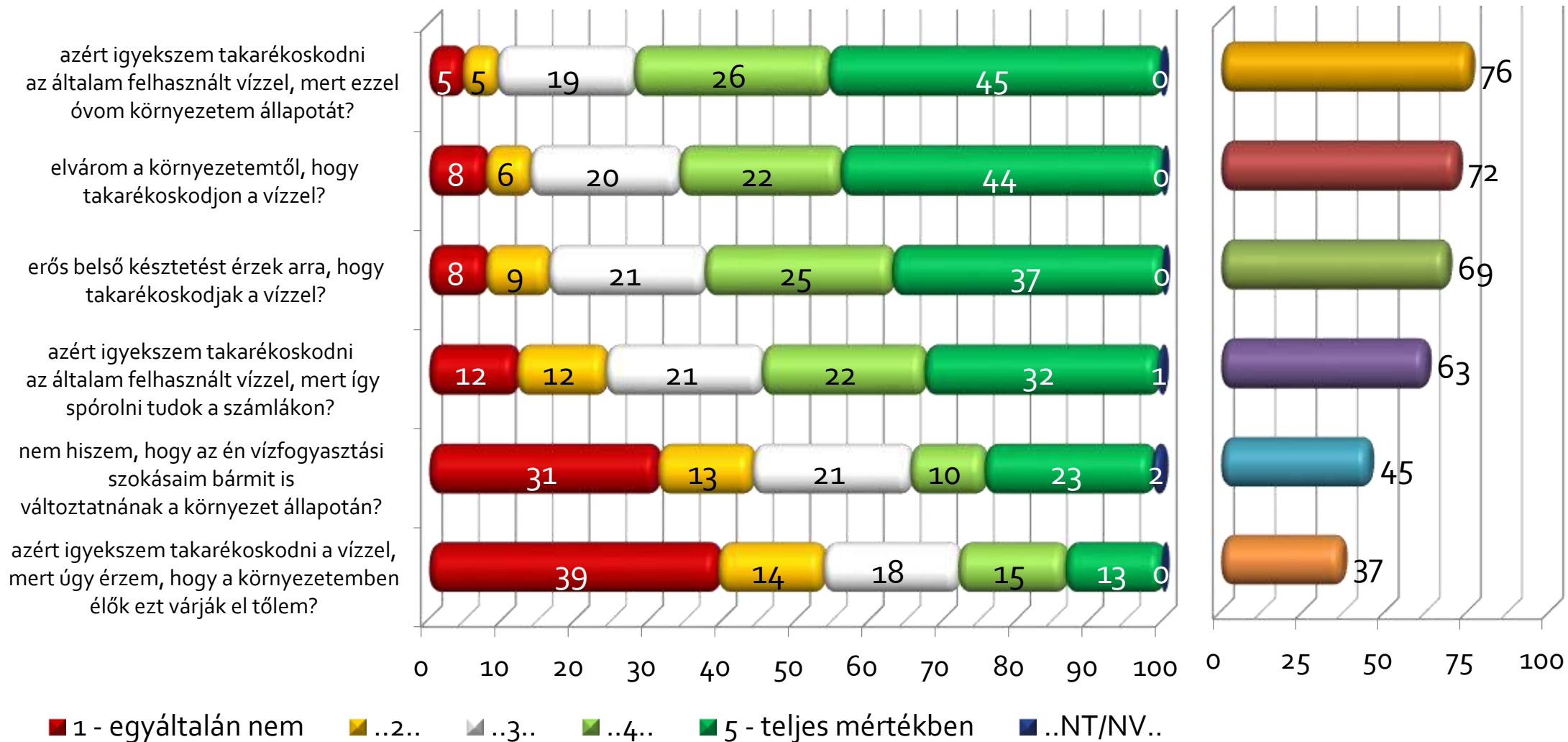

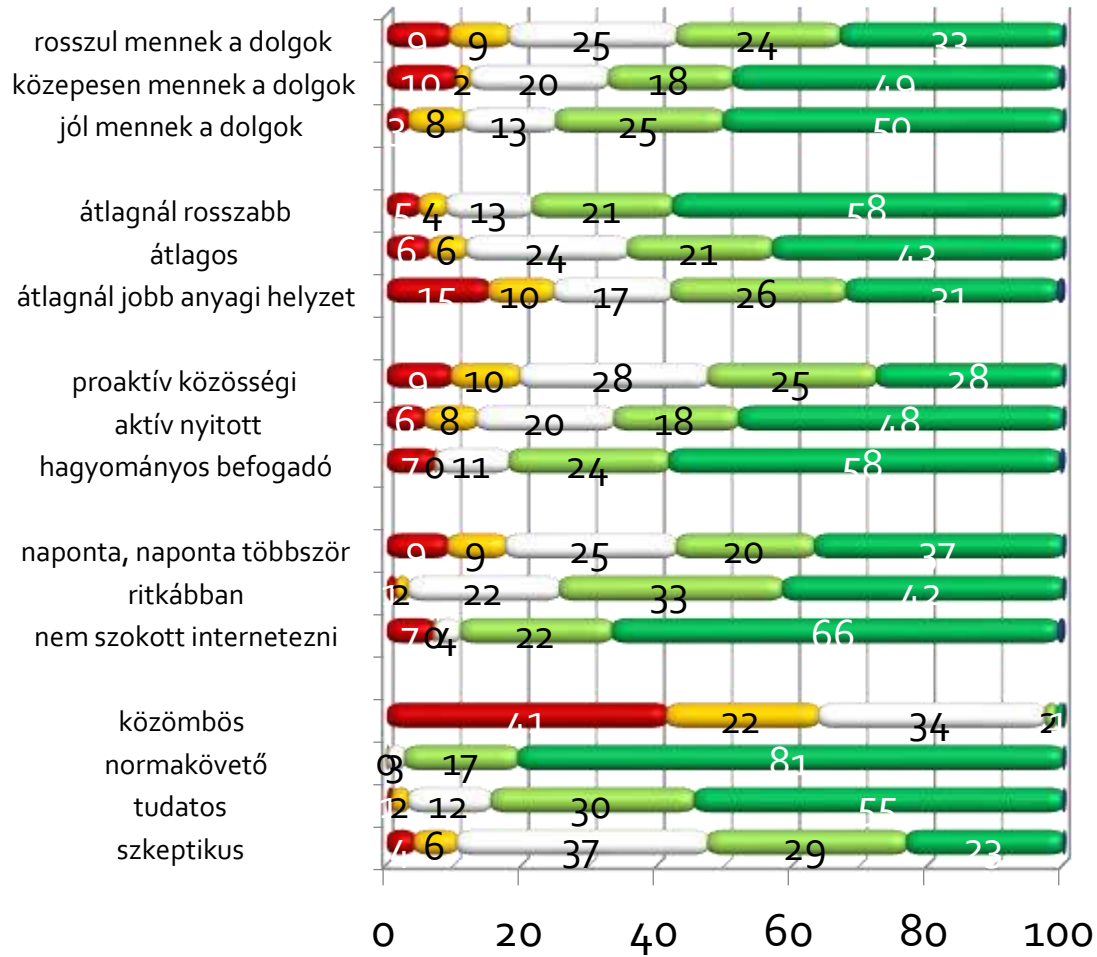
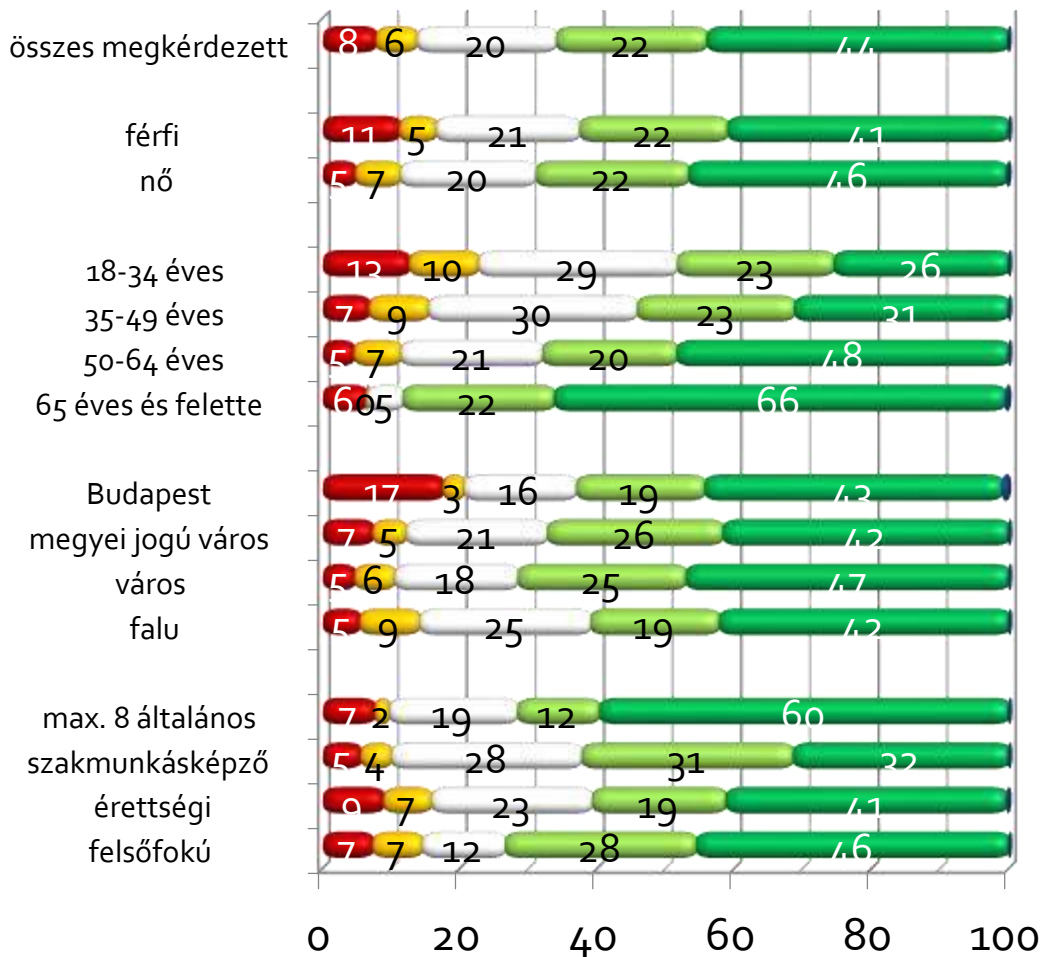
VÍZFOGYASZTÁS, VÍZTAKARÉKOSSÁG, VÍZTUDATOSSÁG

ÁBRÁK

Mennyire ért egyet az következő állítással: ...?

Mennyire ért egyet az következő állítással: elvárom a környezetemtől, hogy takarékoskodjon a vízzel?

■ 1 - egyáltalán nem

■ ..2..

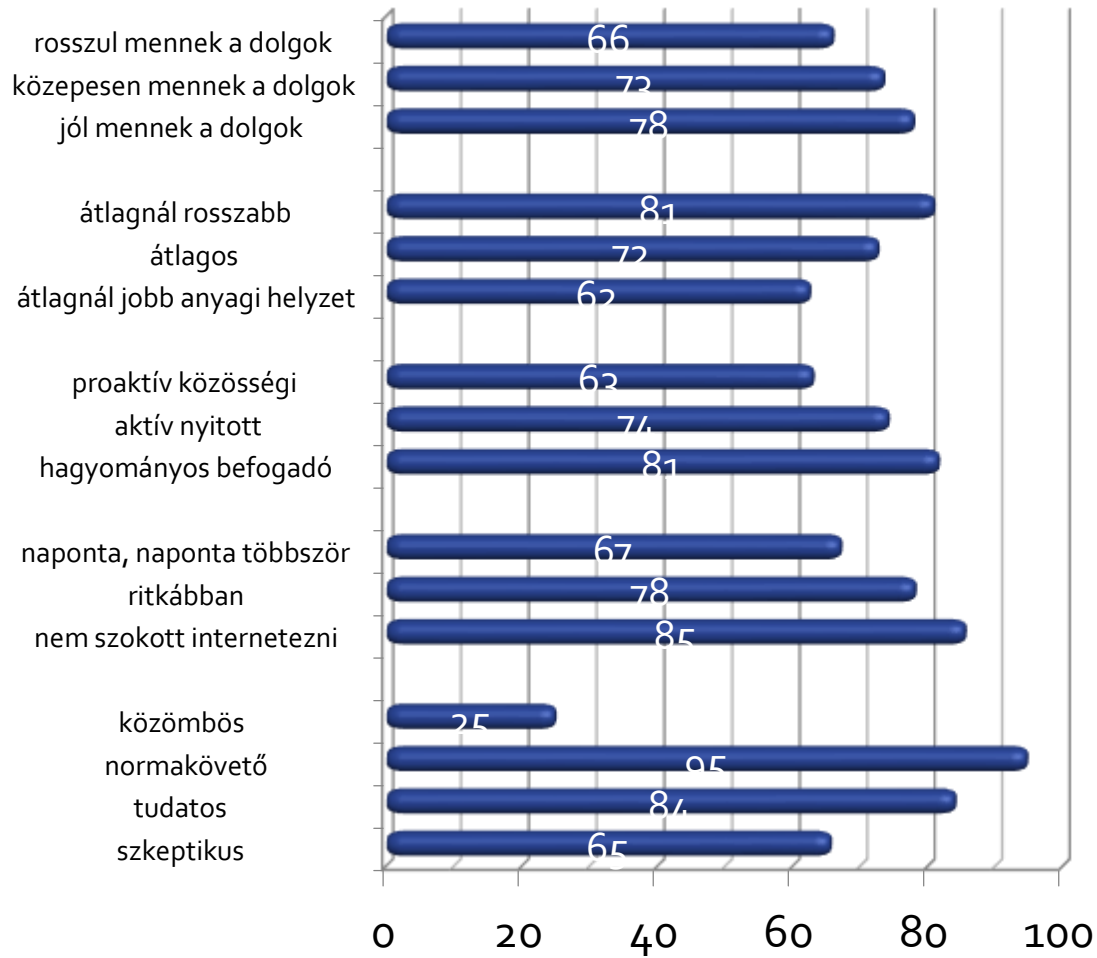
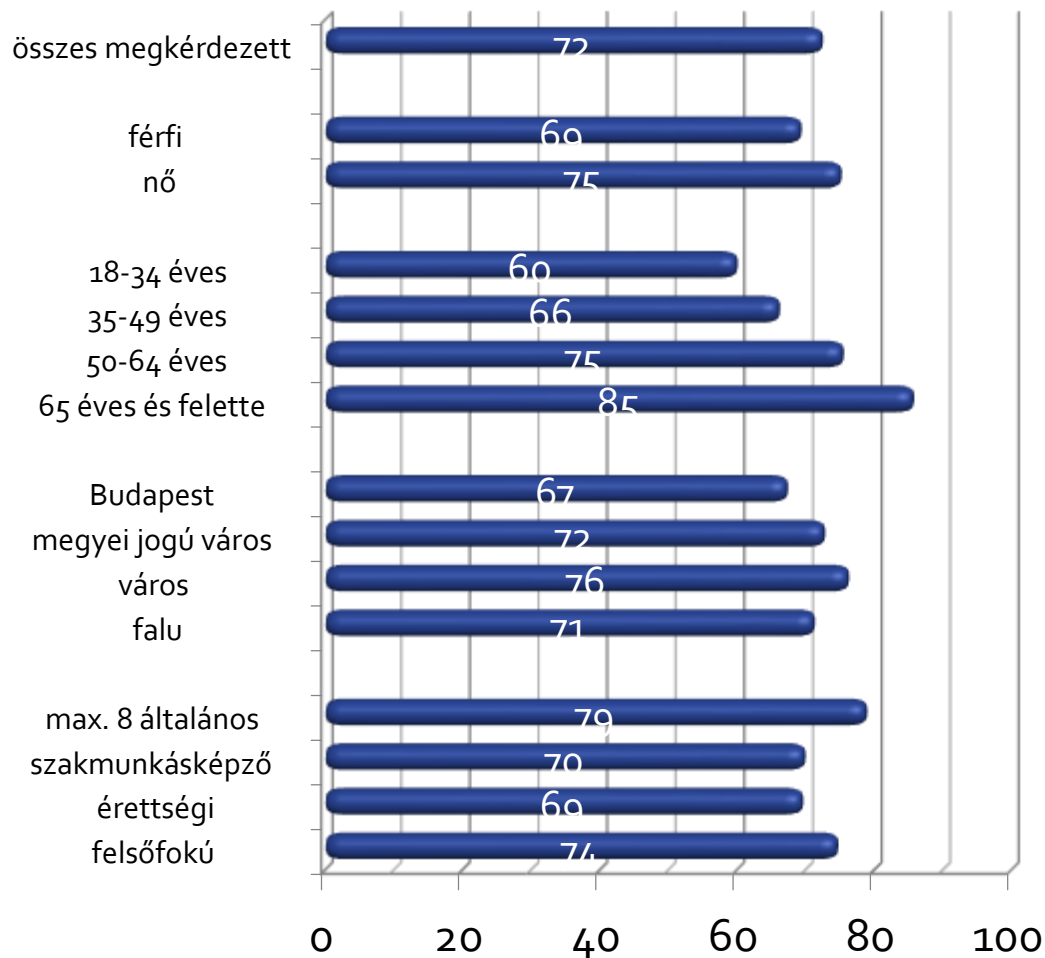
■ ..3..

■ ..4..

■ 5 - teljes mértékben

■ ..NT/NV..

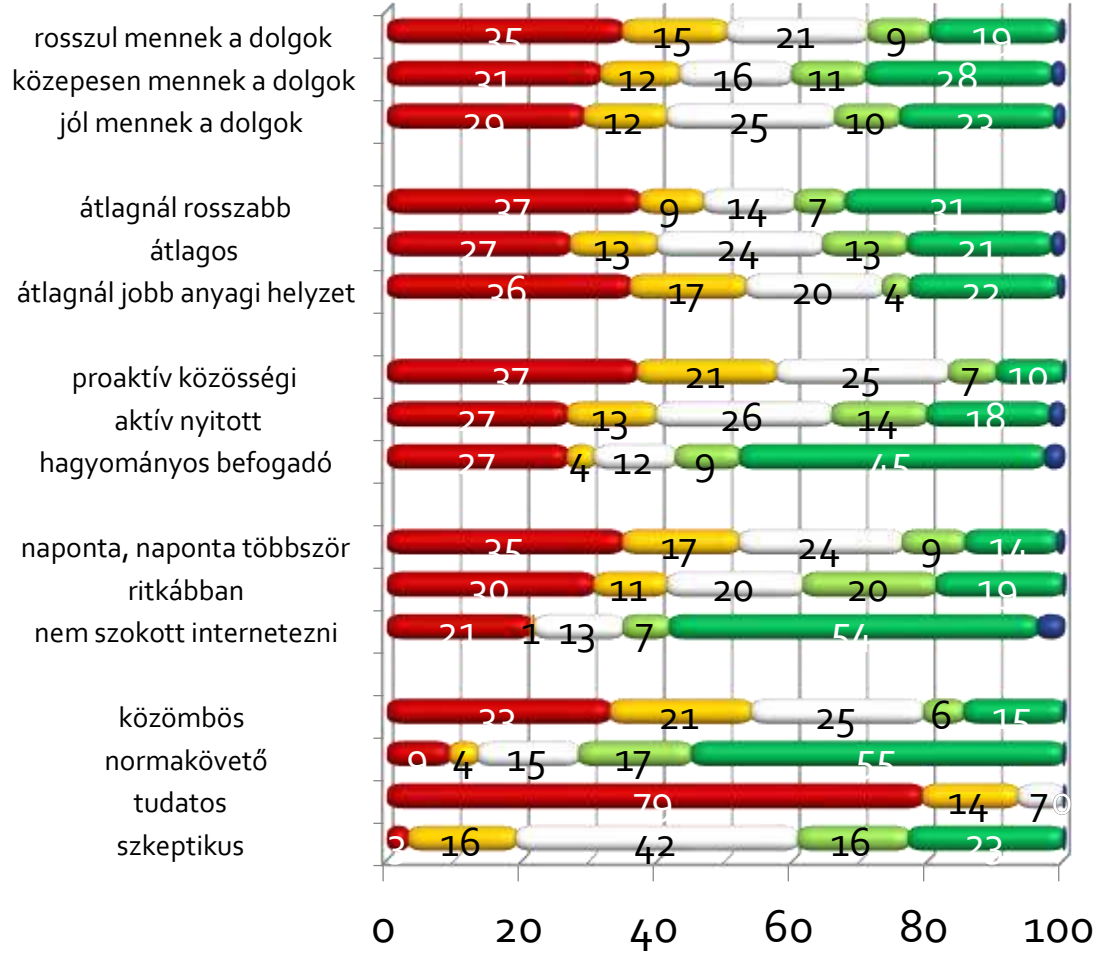
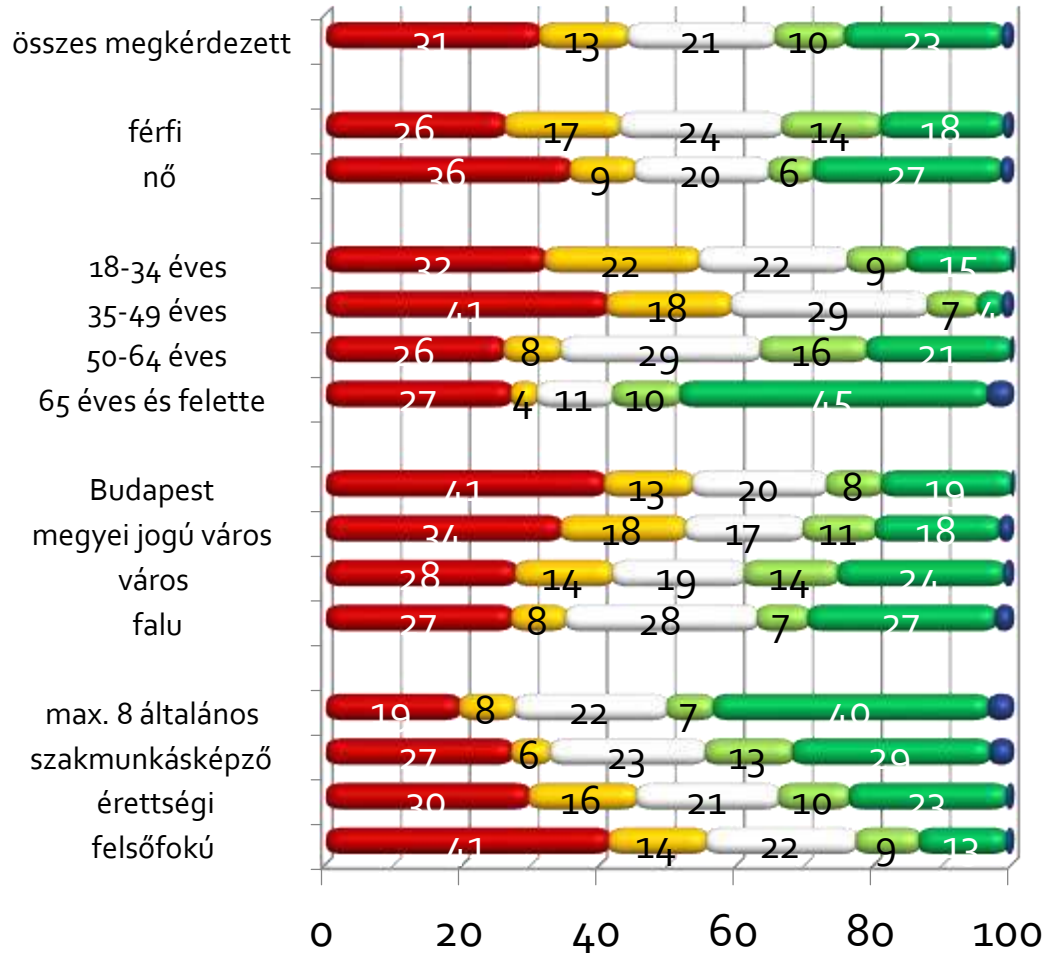
Mennyire ért egyet az következő állítással: elvárom a környezetemtől, hogy takarékoskodjon a vízzel?

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Mennyire ért egyet az következő állítással:

nem hiszem, hogy az én vízfogyasztási szokásaim bármit is változtatnának a környezet állapotán?

■ 1 - egyáltalán nem

■ ..2..

■ ..3..

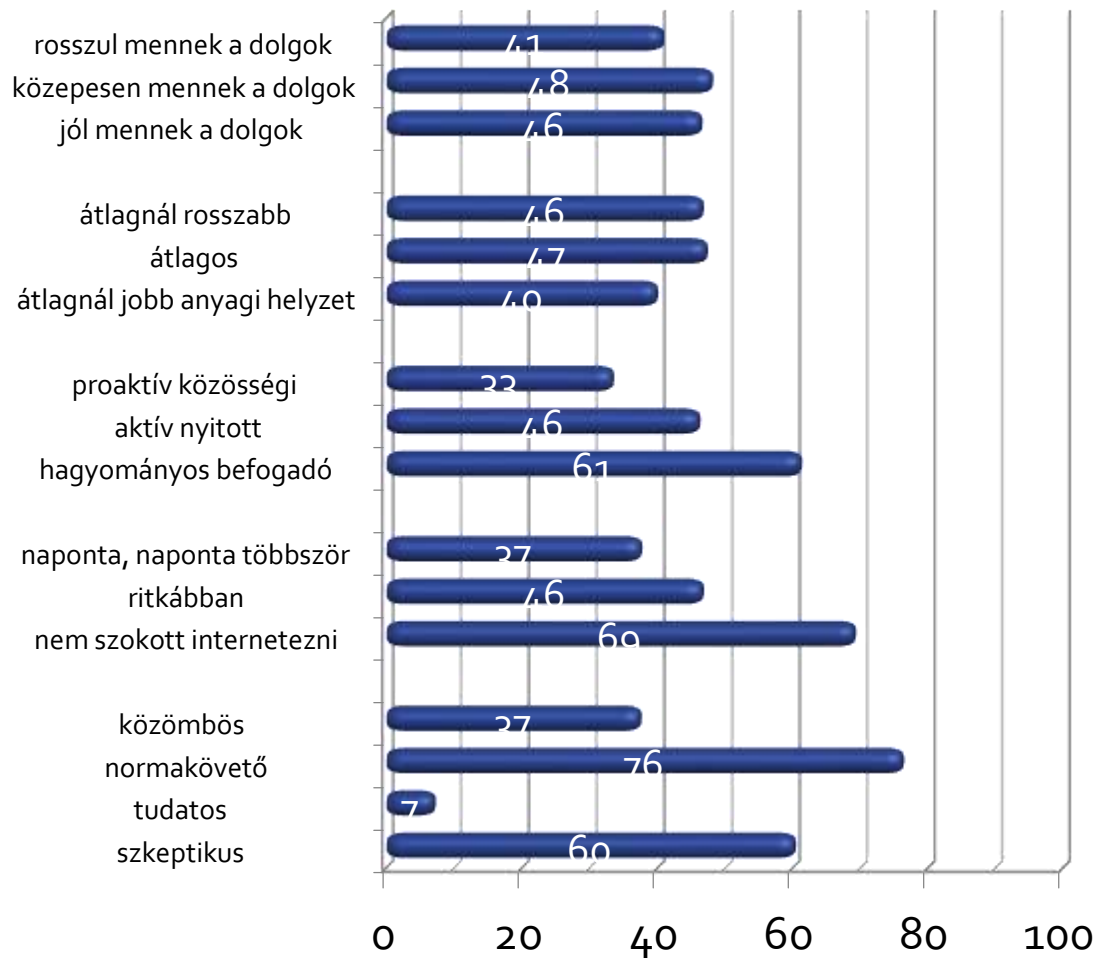
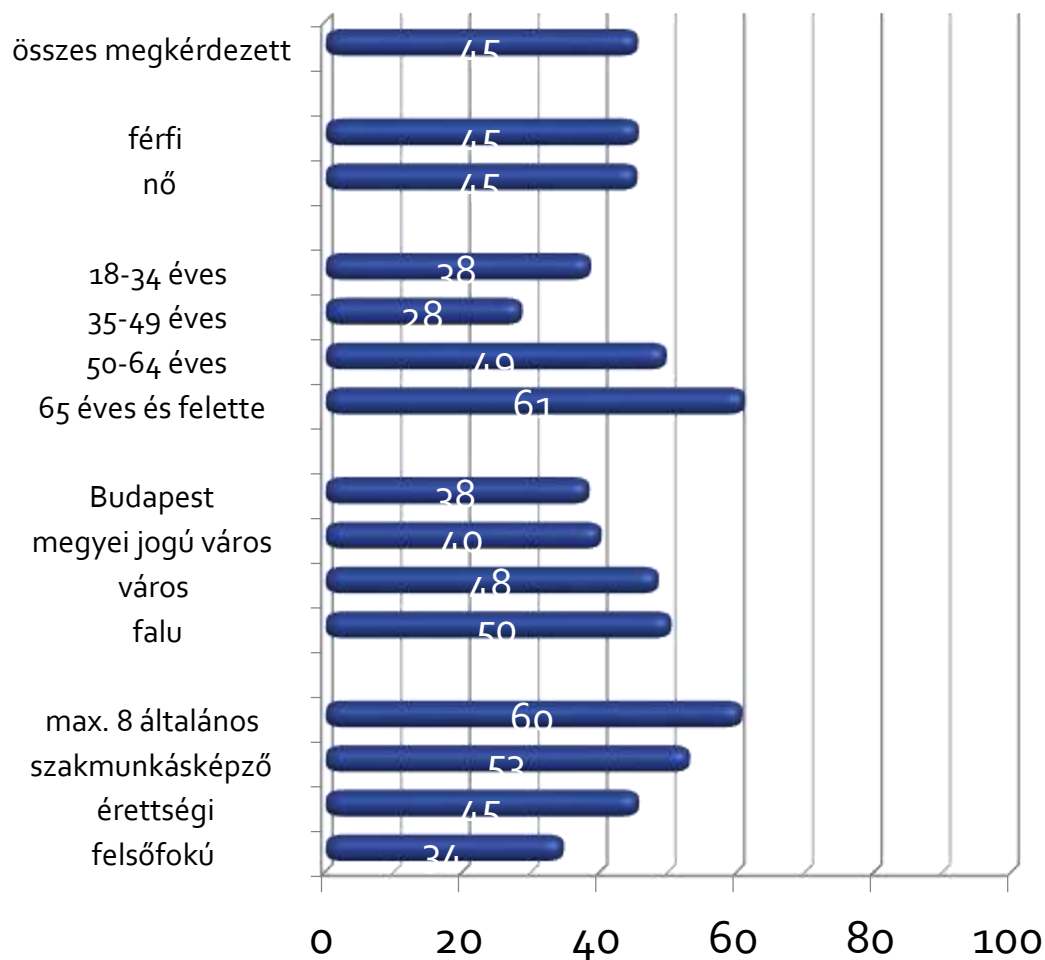
■ ..4..

■ 5 - teljes mértékben

■ ..NT/NV..

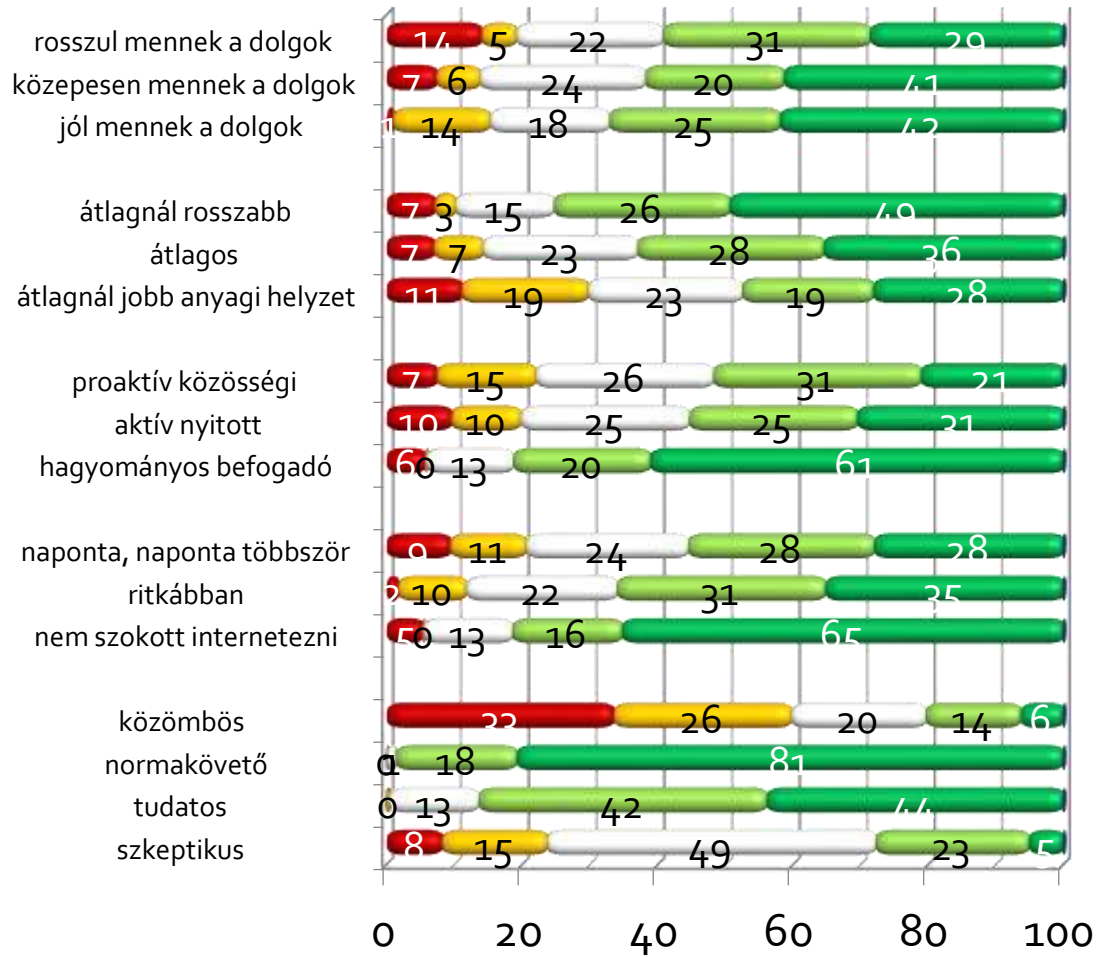
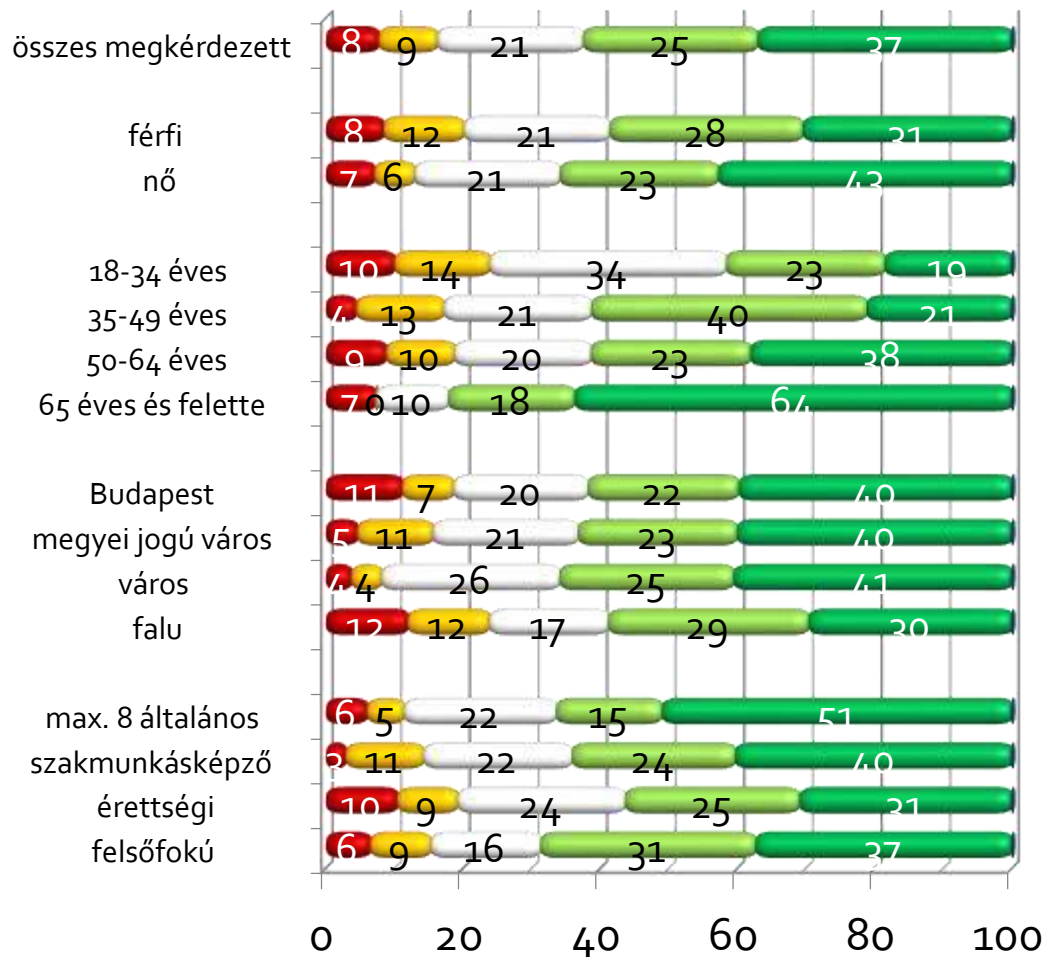
Mennyire ért egyet az következő állítással:

nem hiszem, hogy az én vízfogyasztási szokásaim bármit is változtatnának a környezet állapotán?

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Mennyire ért egyet az következő állítással: erős belső késztetést érzek arra, hogy takarékoskodjak a vízzel?

■ 1 - egyáltalán nem

■ ..2..

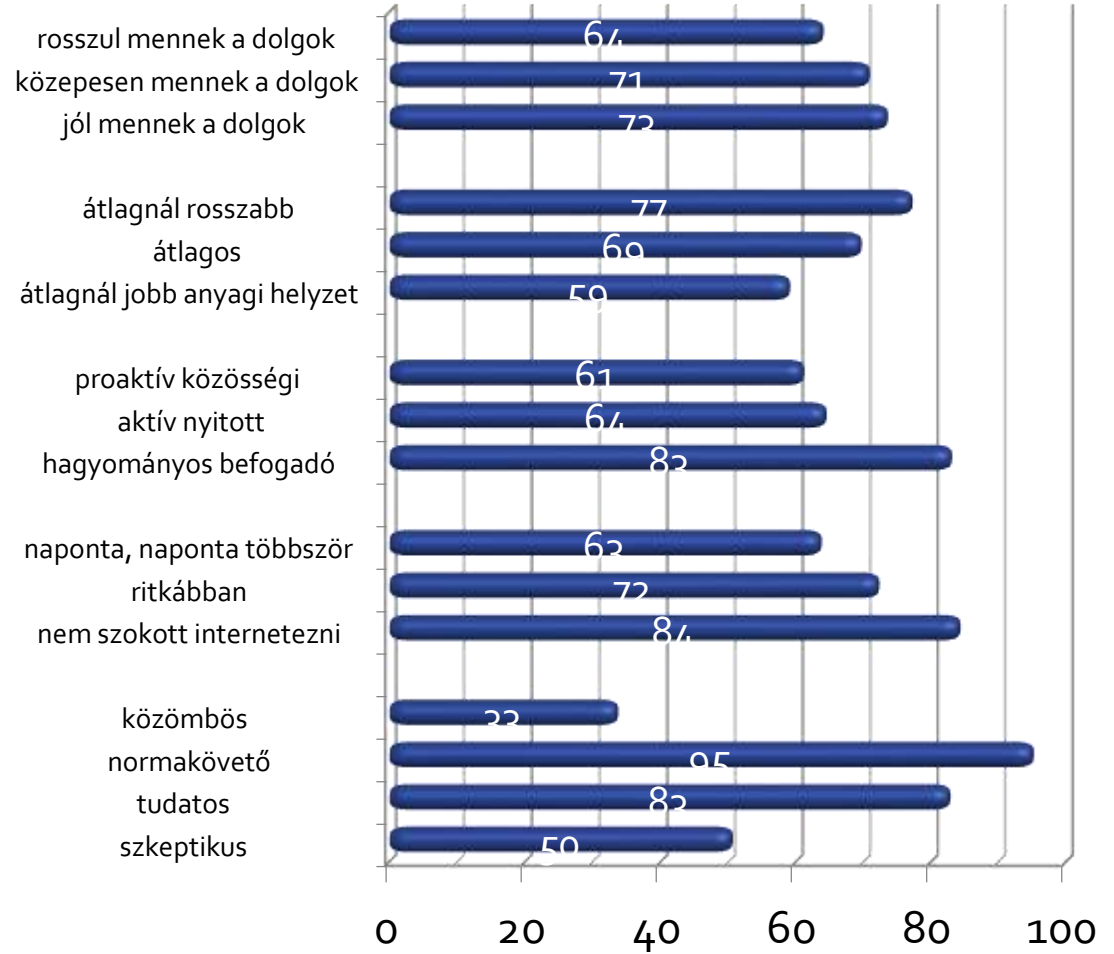
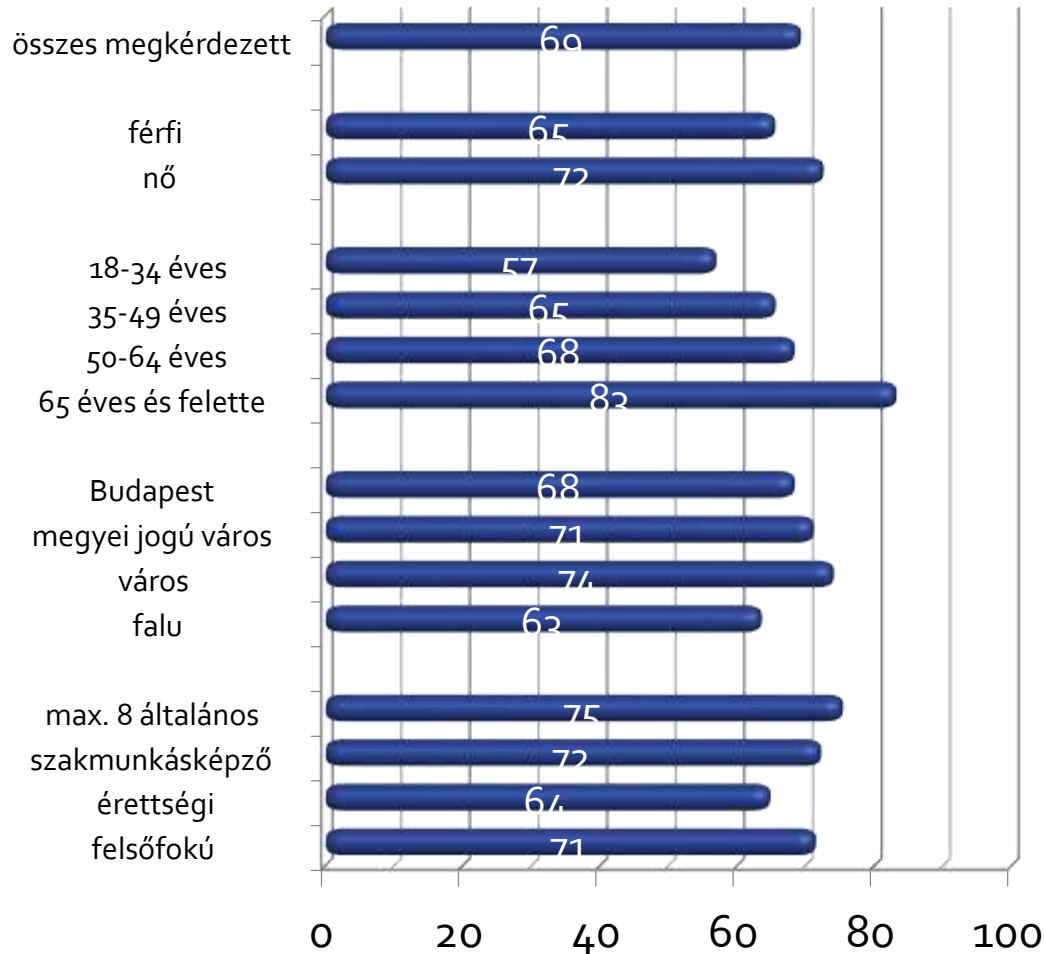
■ ..3..

■ ..4..

■ 5 - teljes mértékben

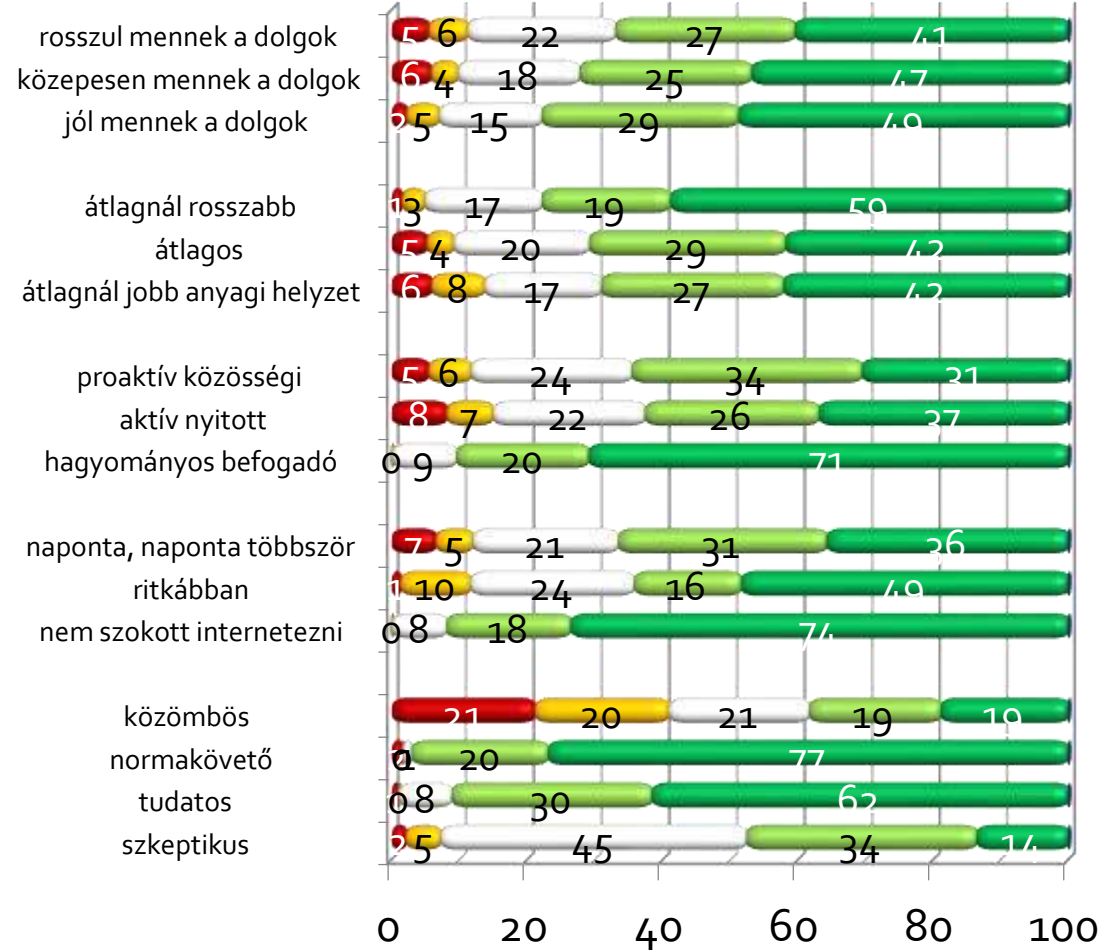
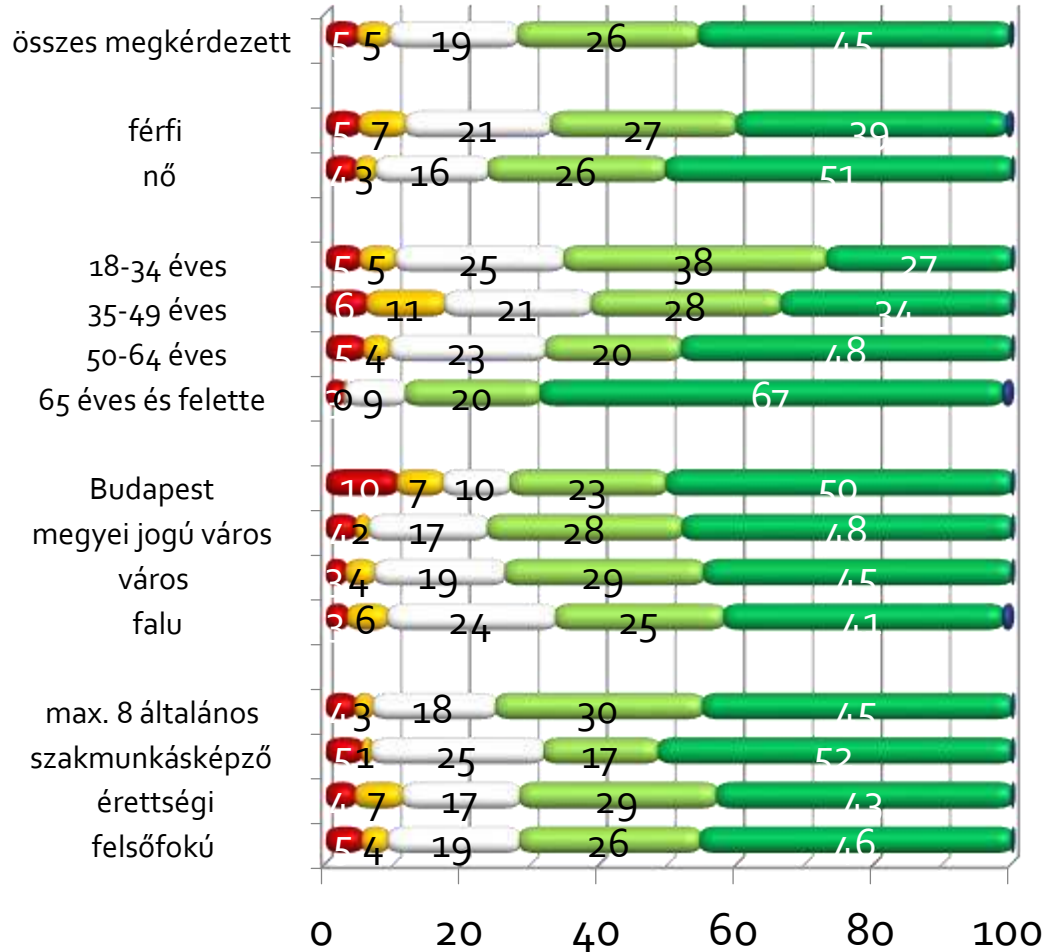
■ ..NT/NV..

Mennyire ért egyet az következő állítással: erős belső késztetést érzek arra, hogy takarékoskodjak a vízzel?

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Mennyire ért egyet az következő állítással: azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert ezzel óvom környezetem állapotát?

■ 1 - egyáltalán nem

■ ..2..

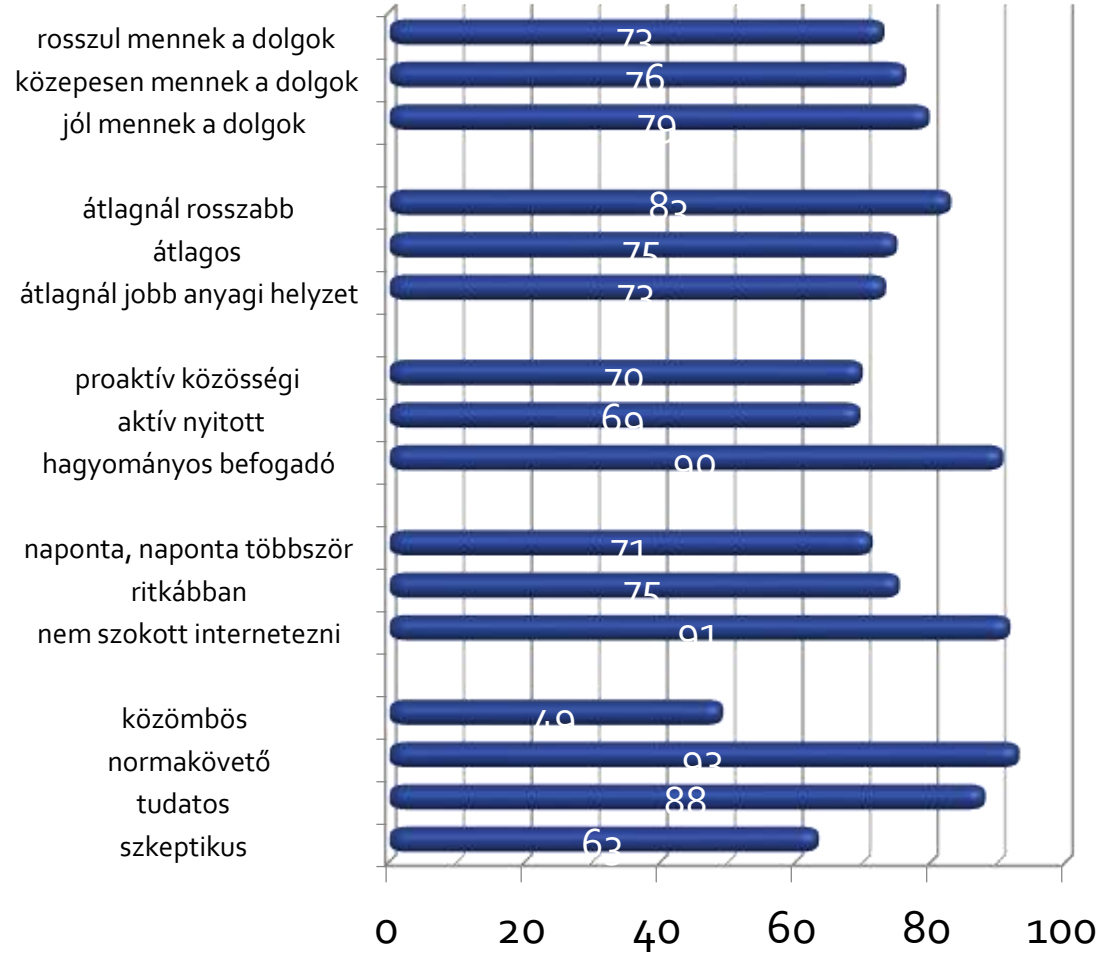
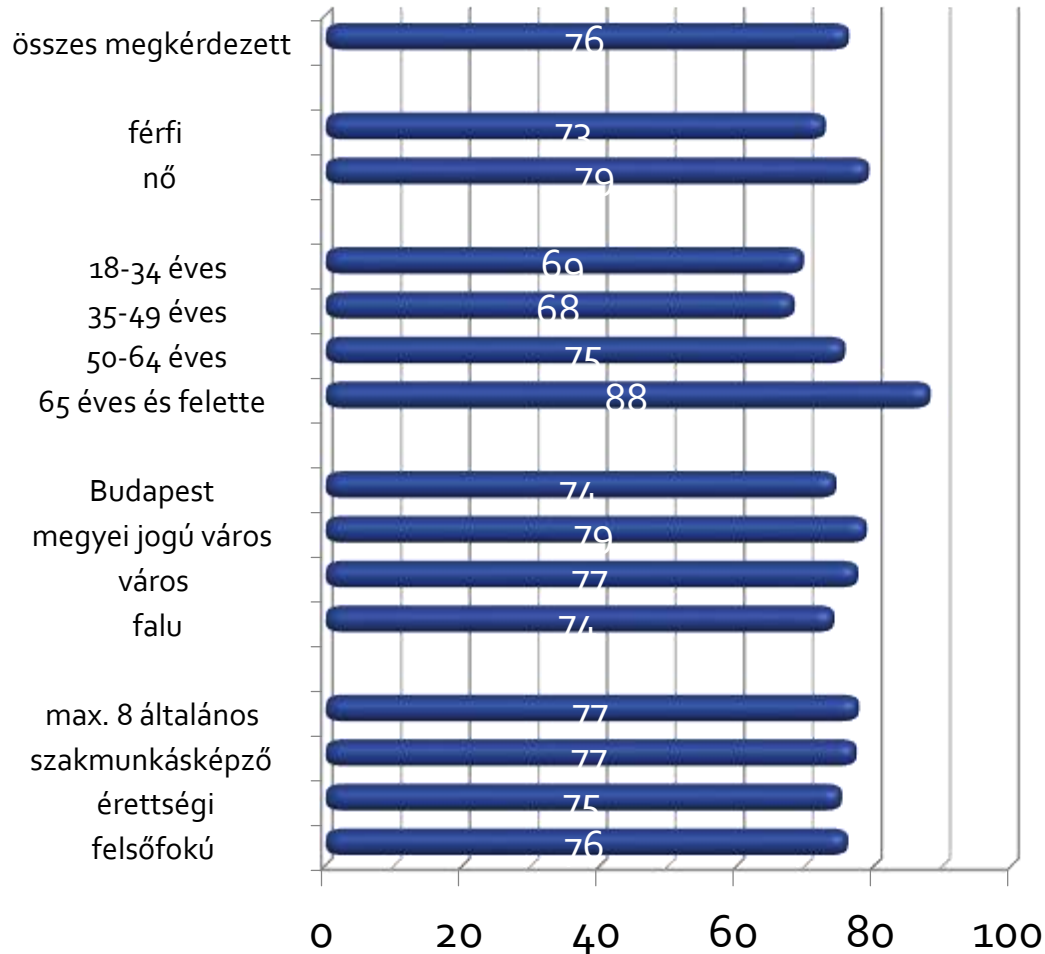
■ ..3..

■ ..4..

■ 5 - teljes mértékben

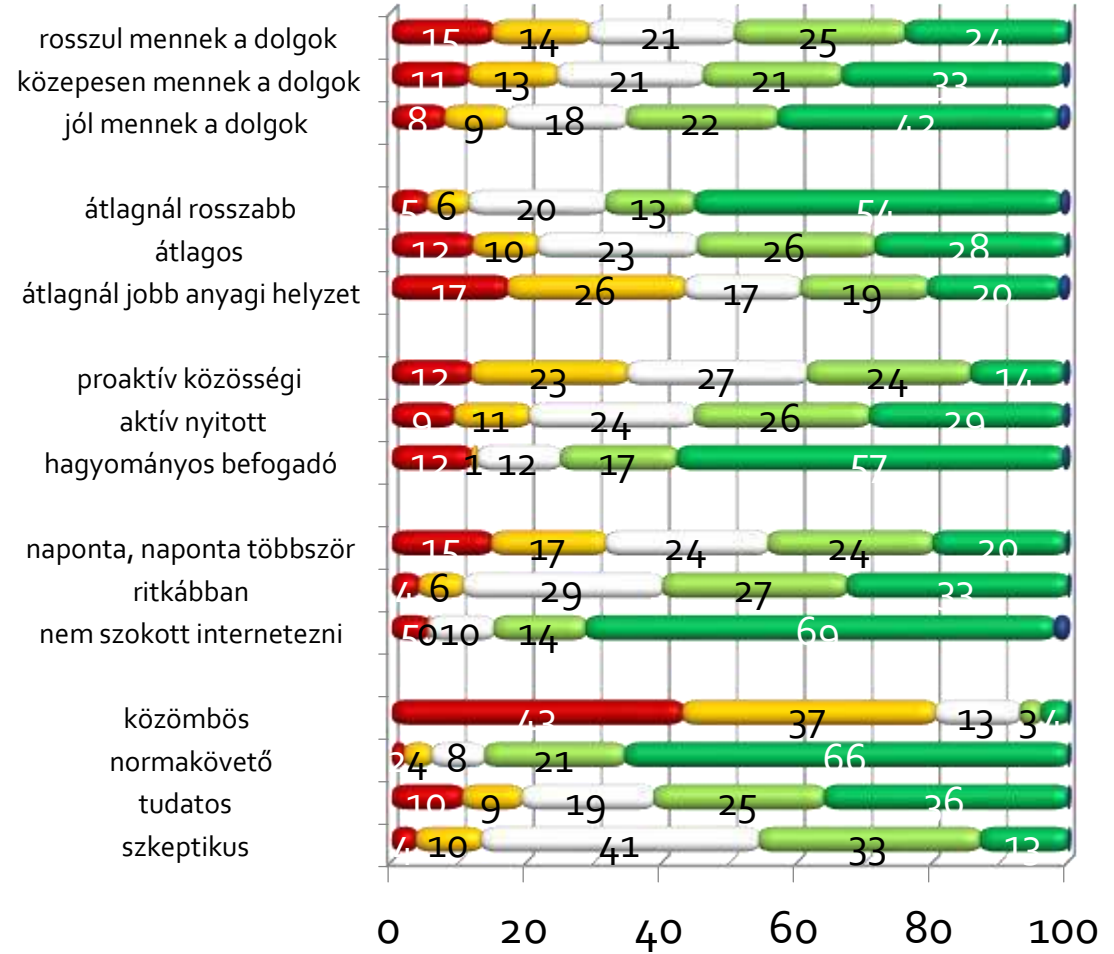
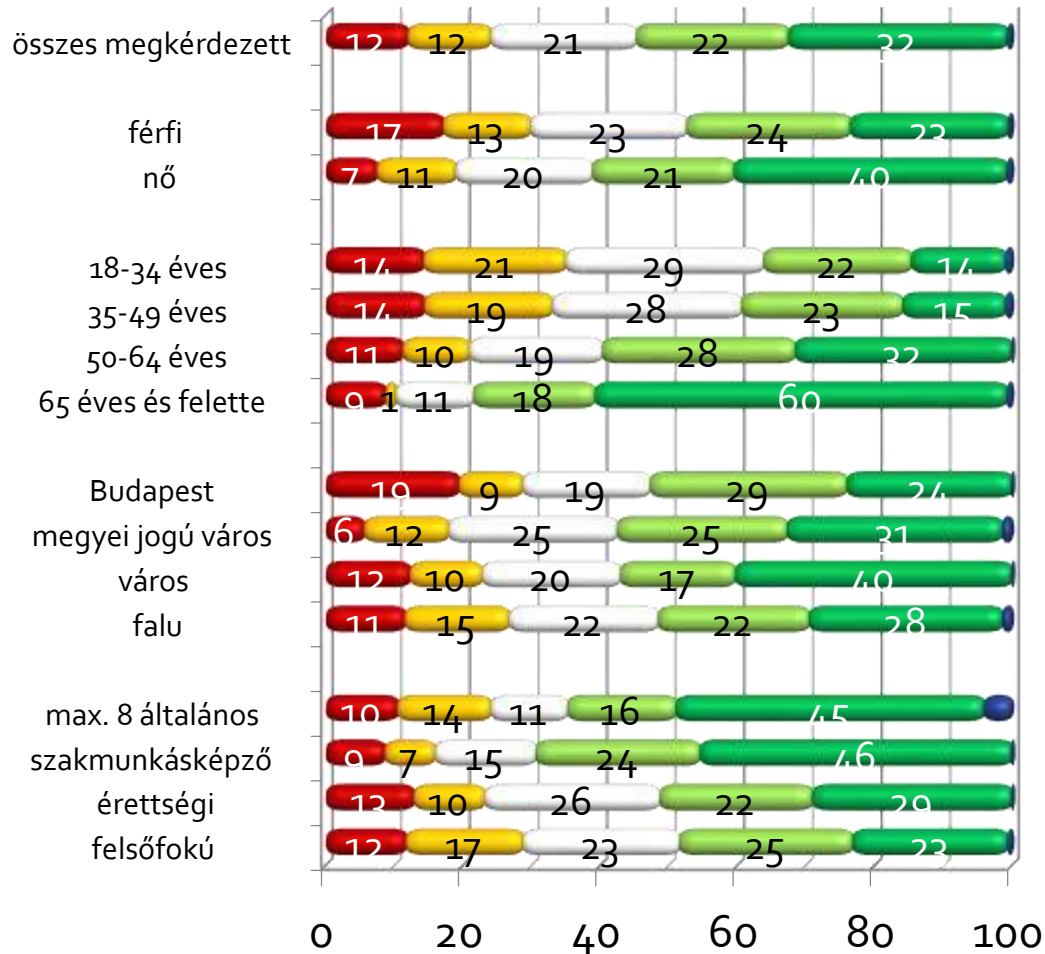
■ ..NT/NV..

Mennyire ért egyet az következő állítással: azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert ezzel óvom környezetem állapotát?

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Mennyire ért egyet az következő állítással: azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert így spórolni tudok a számlákon?

■ 1 - egyáltalán nem

■ ..2..

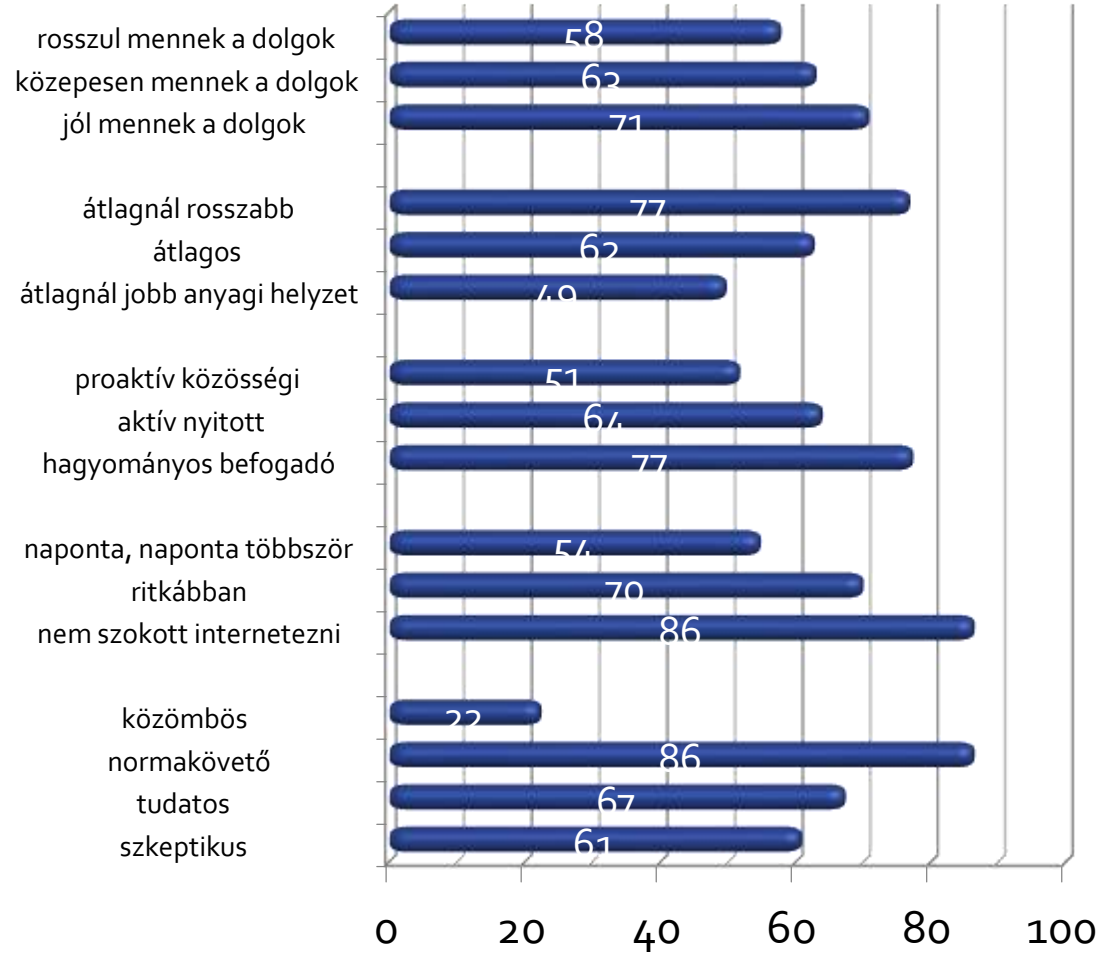
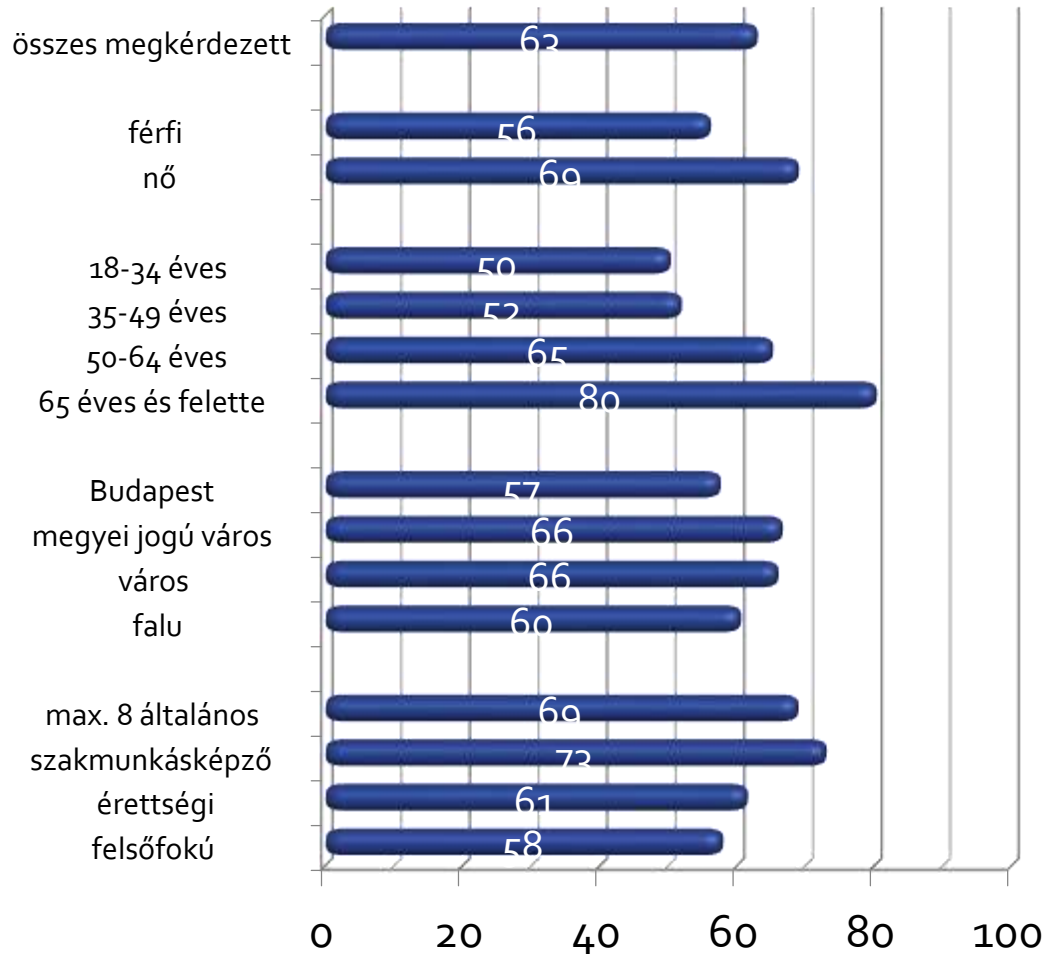
■ ..3..

■ ..4..

■ 5 - teljes mértékben

■ ..NT/NV..

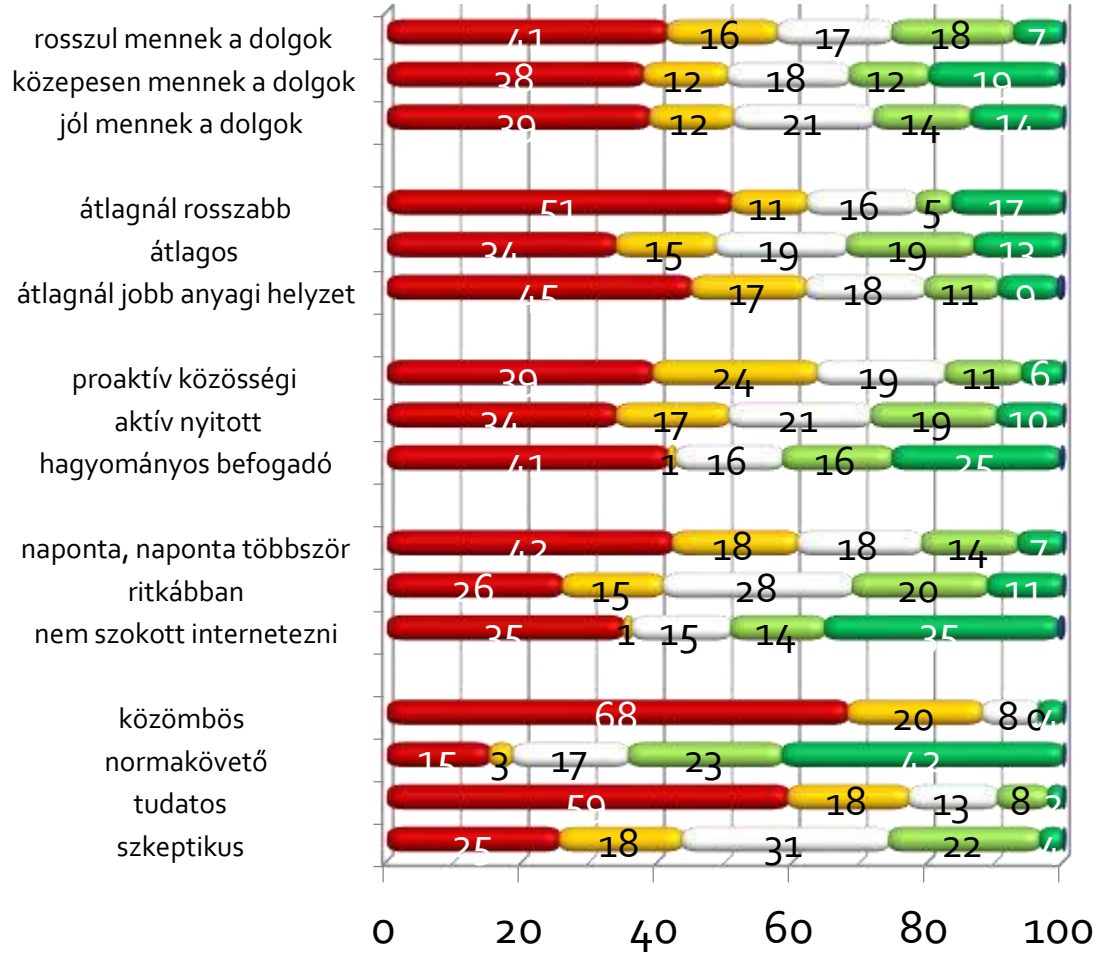
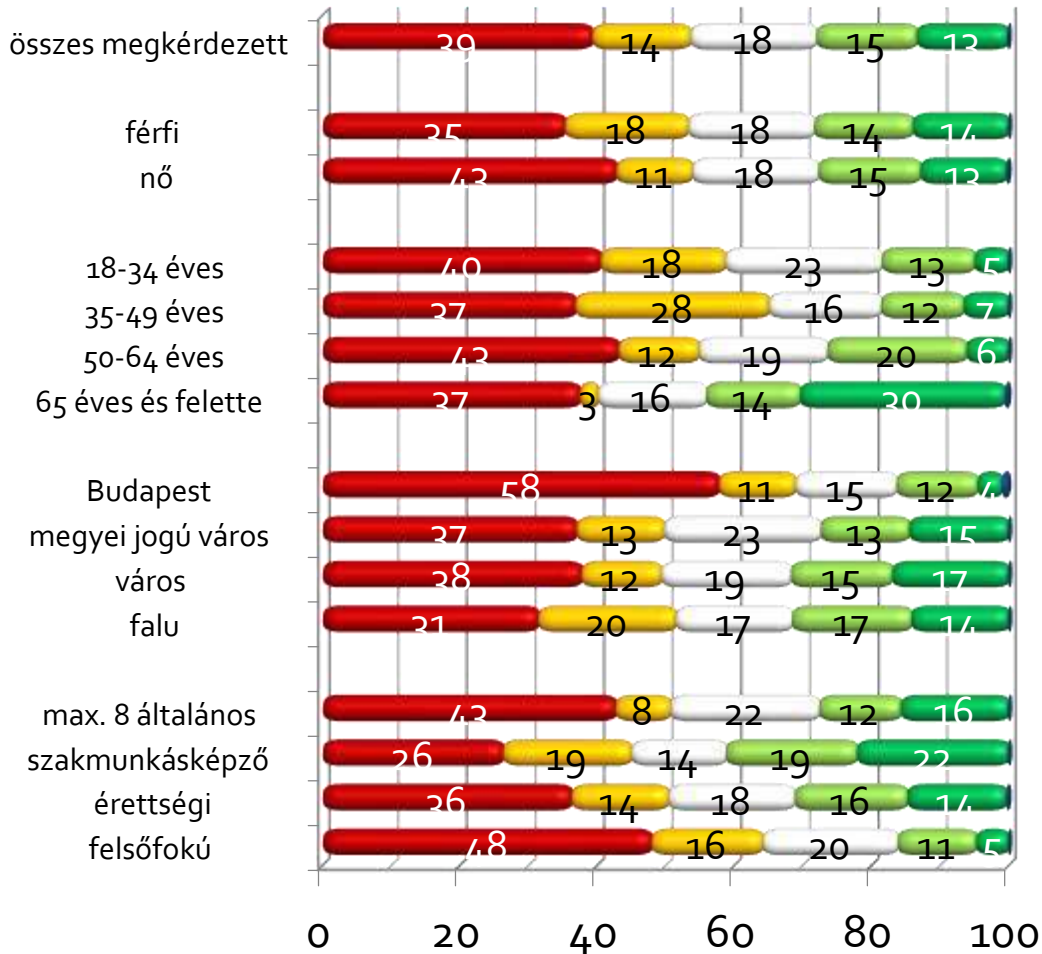
Mennyire ért egyet az következő állítással: azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert így spórolni tudok a számlákon?

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Mennyire ért egyet az következő állítással:

azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert úgy érzem, hogy a környezetemben élők ezt várják el tőlem?

■ 1 - egyáltalán nem

■ ..2..

■ ..3..

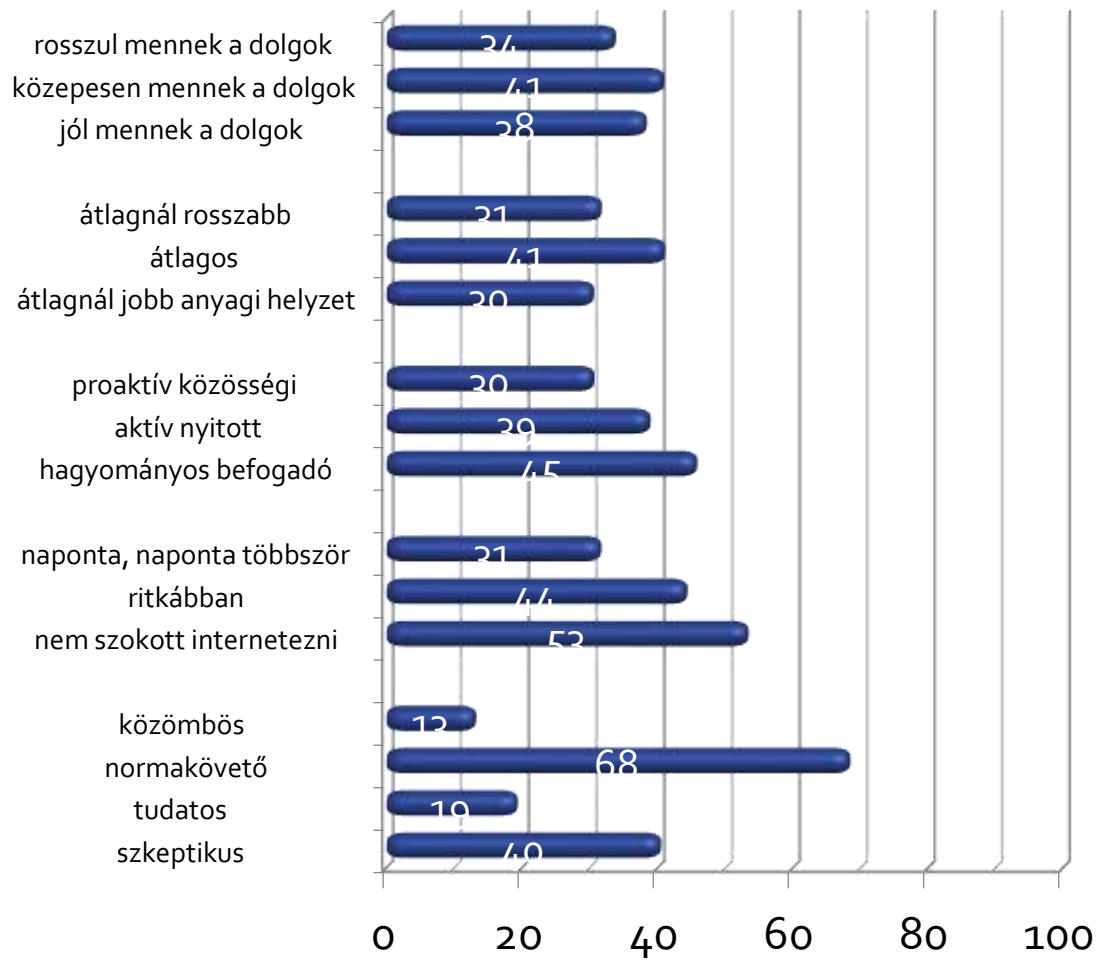
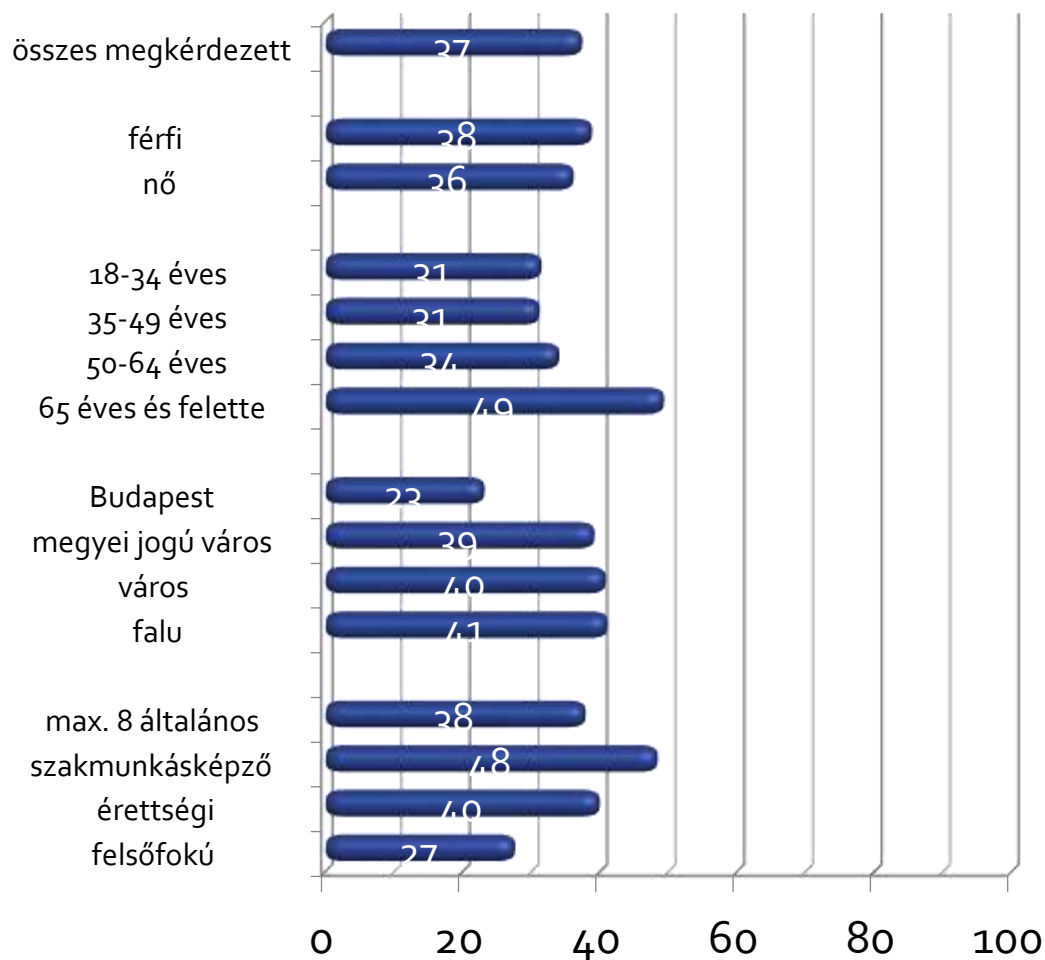
■ ..4..

■ 5 - teljes mértékben

■ ..NT/NV..

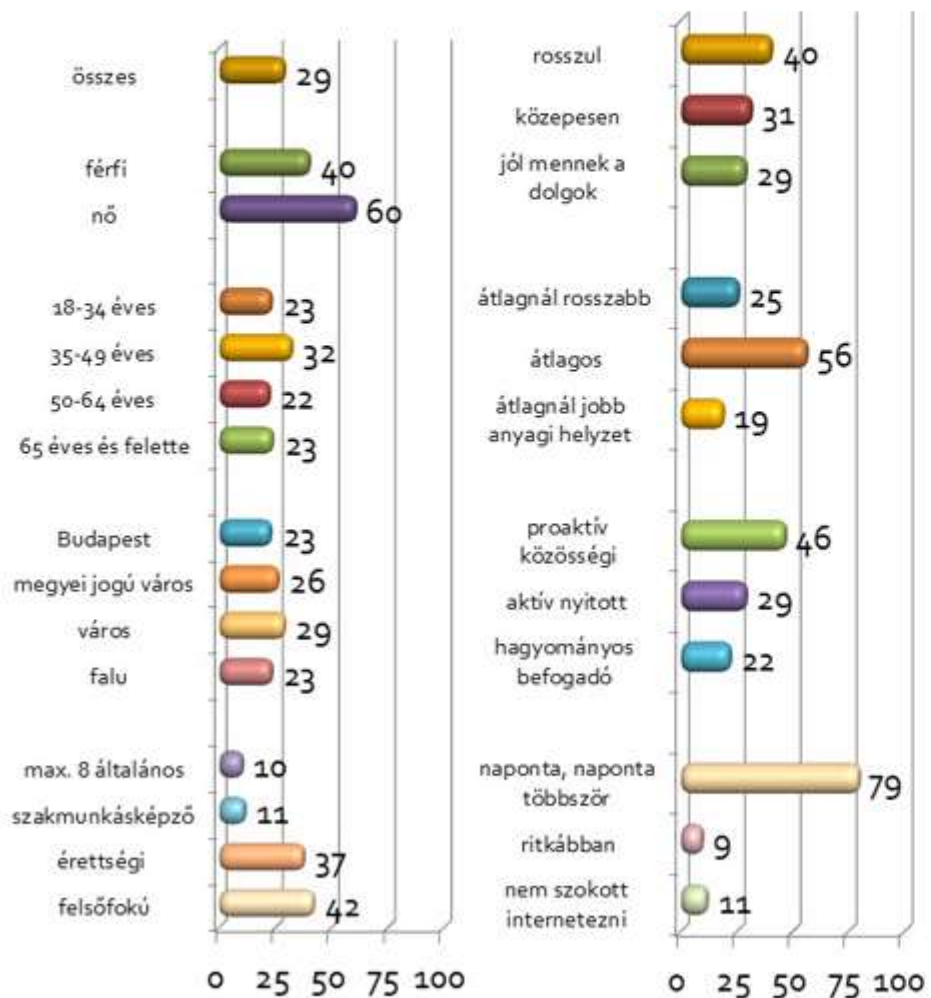
Mennyire ért egyet az következő állítással:

azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert úgy érzem, hogy a környezetemben élők ezt várják el tőlem?

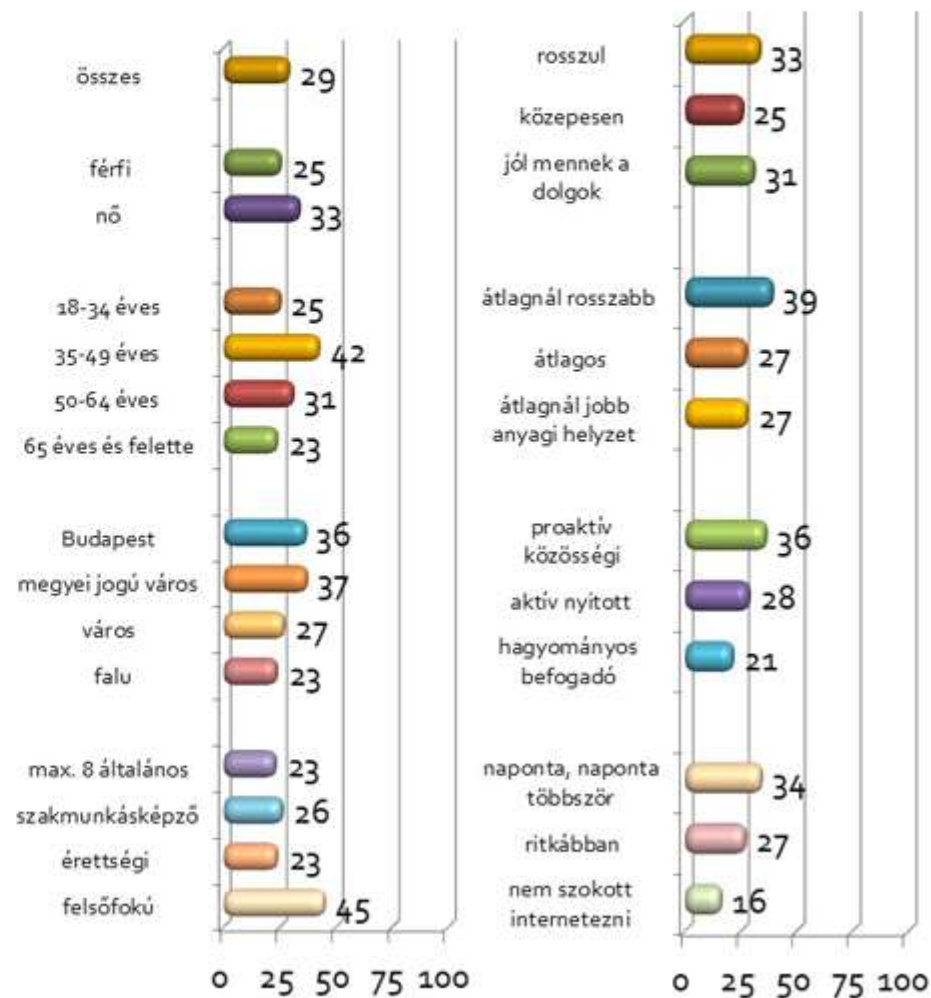

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

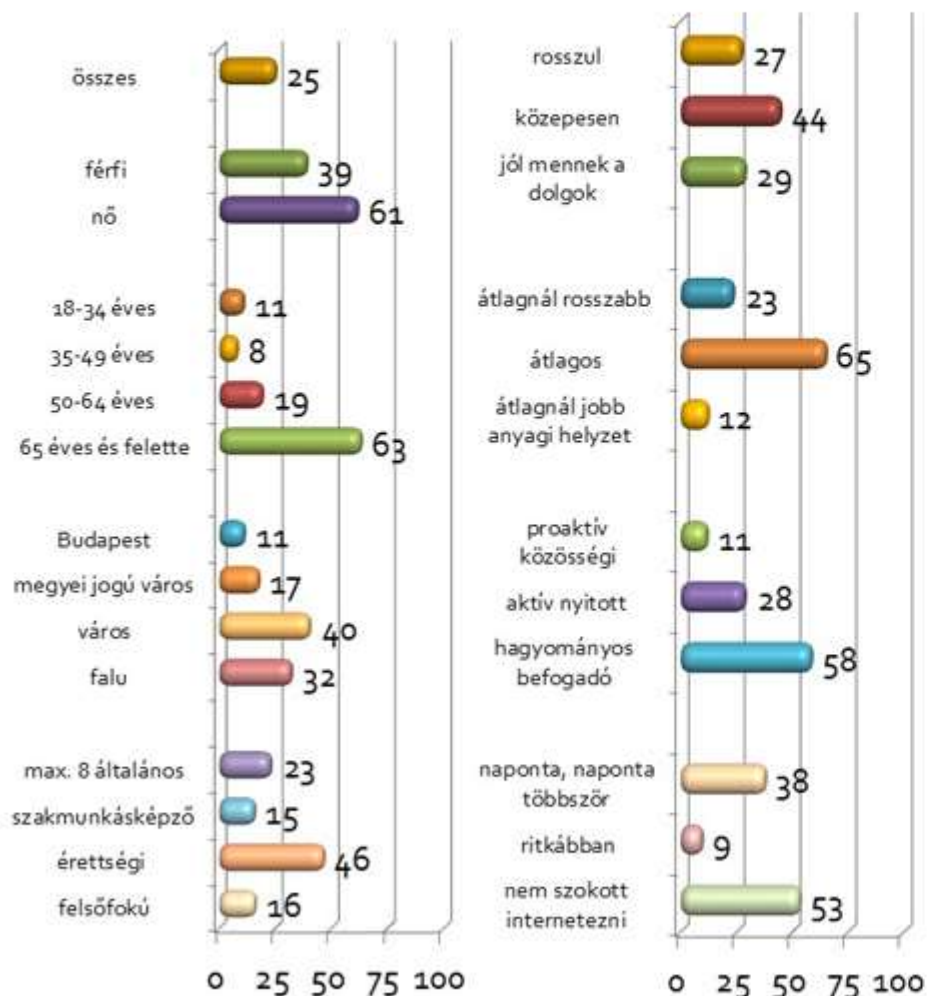
A „tudatosak” csoport összetétele a demográfiai csoportok szerint

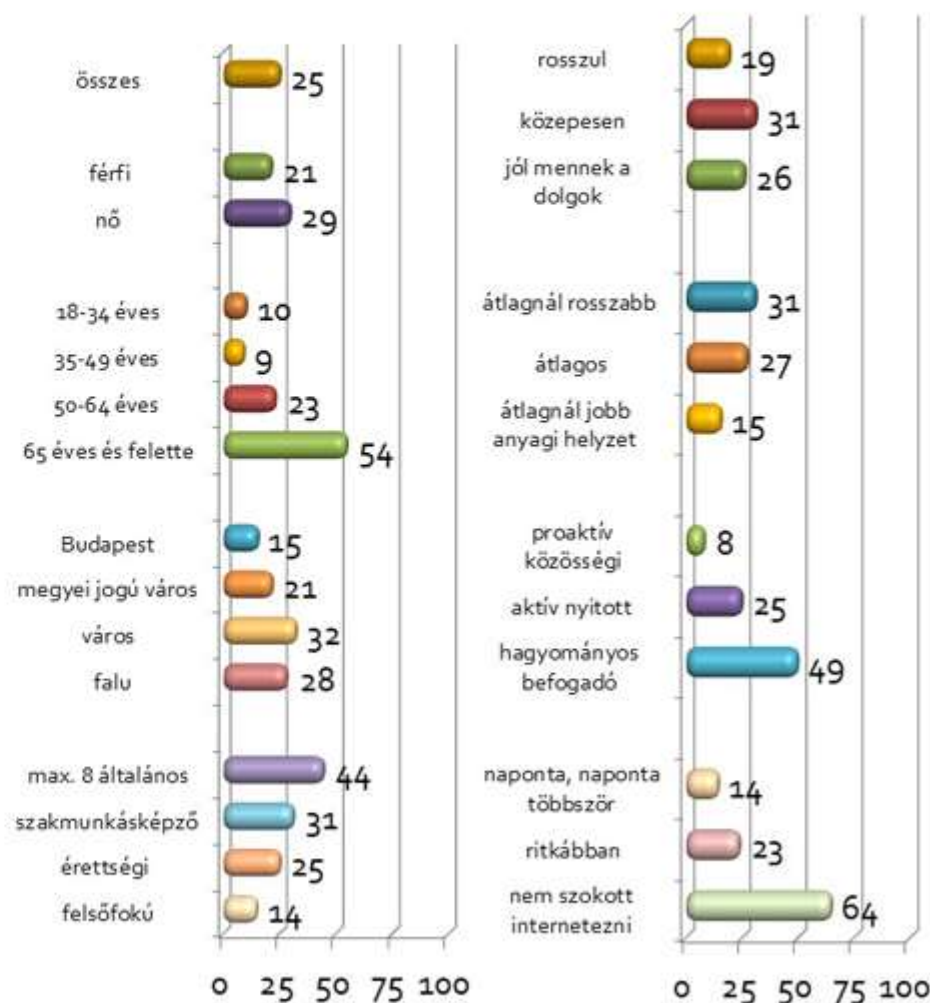
A „tudatosak” arányai az egyes demográfiai csoportokban

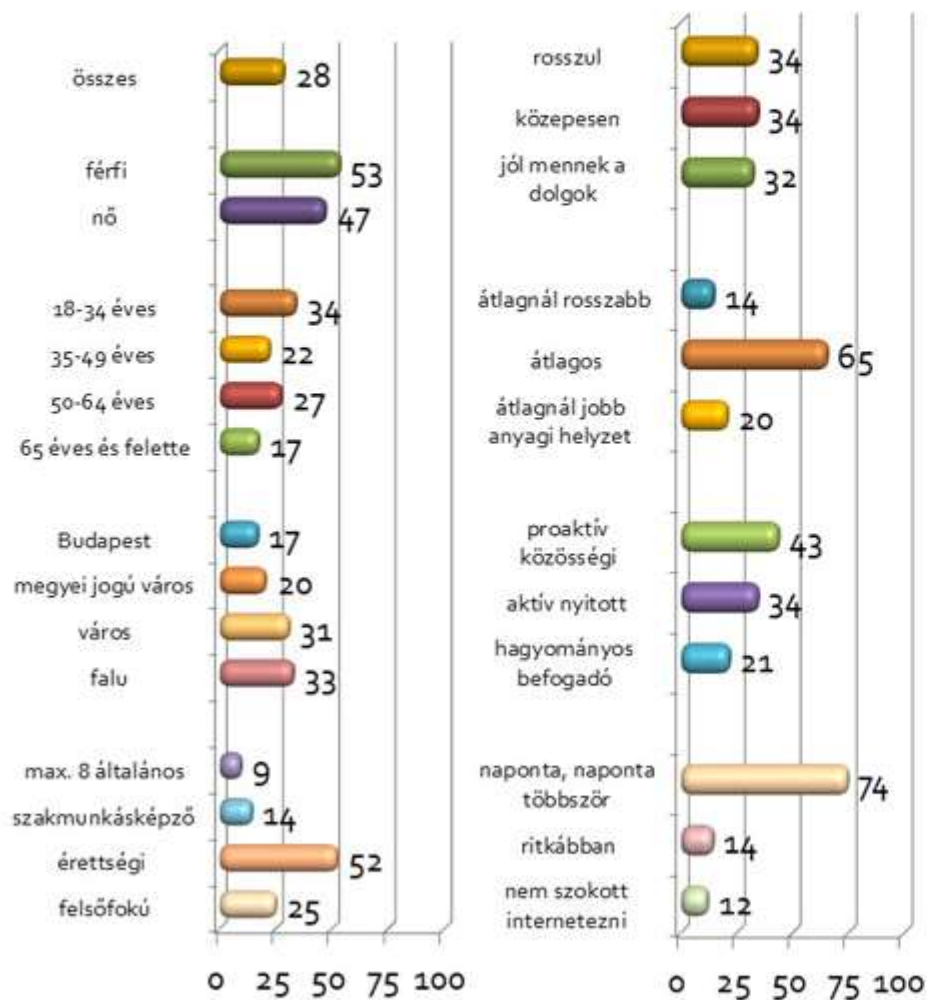
A „normakövetők” csoport összetétele a demográfiai csoportok szerint

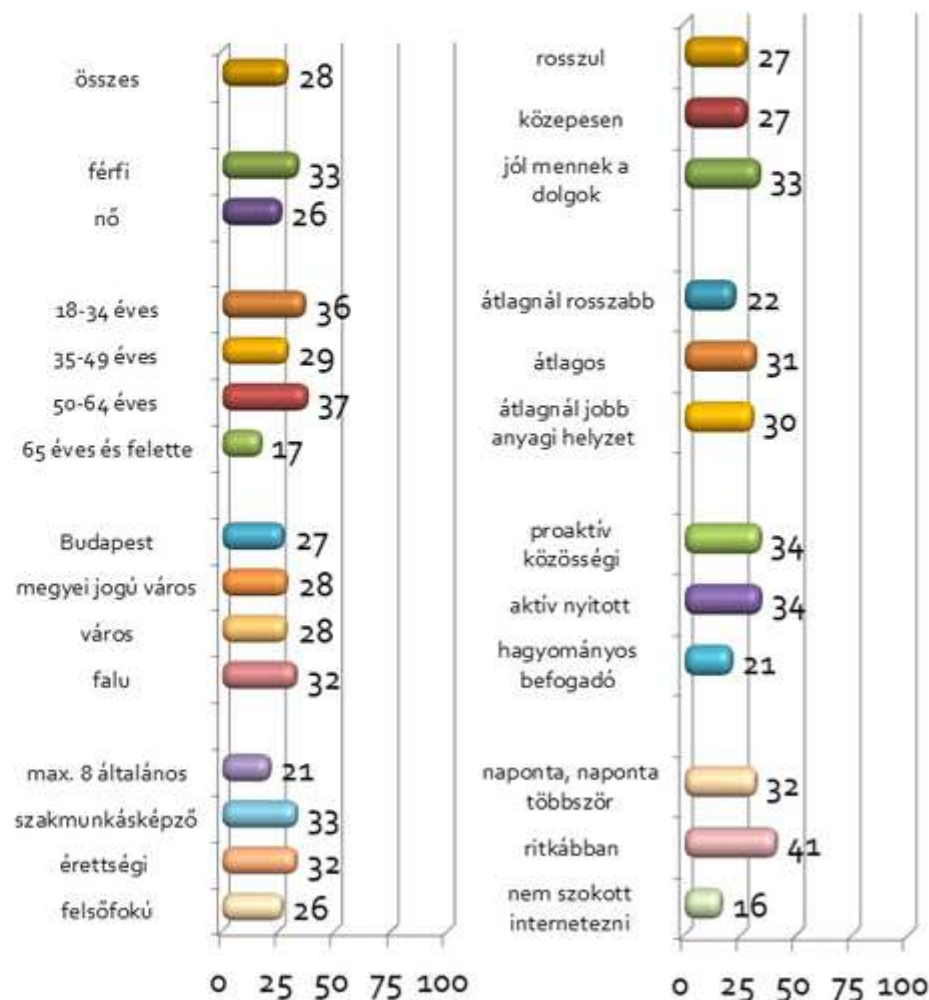
A „normakövetők” arányai az egyes demográfiai csoportokban

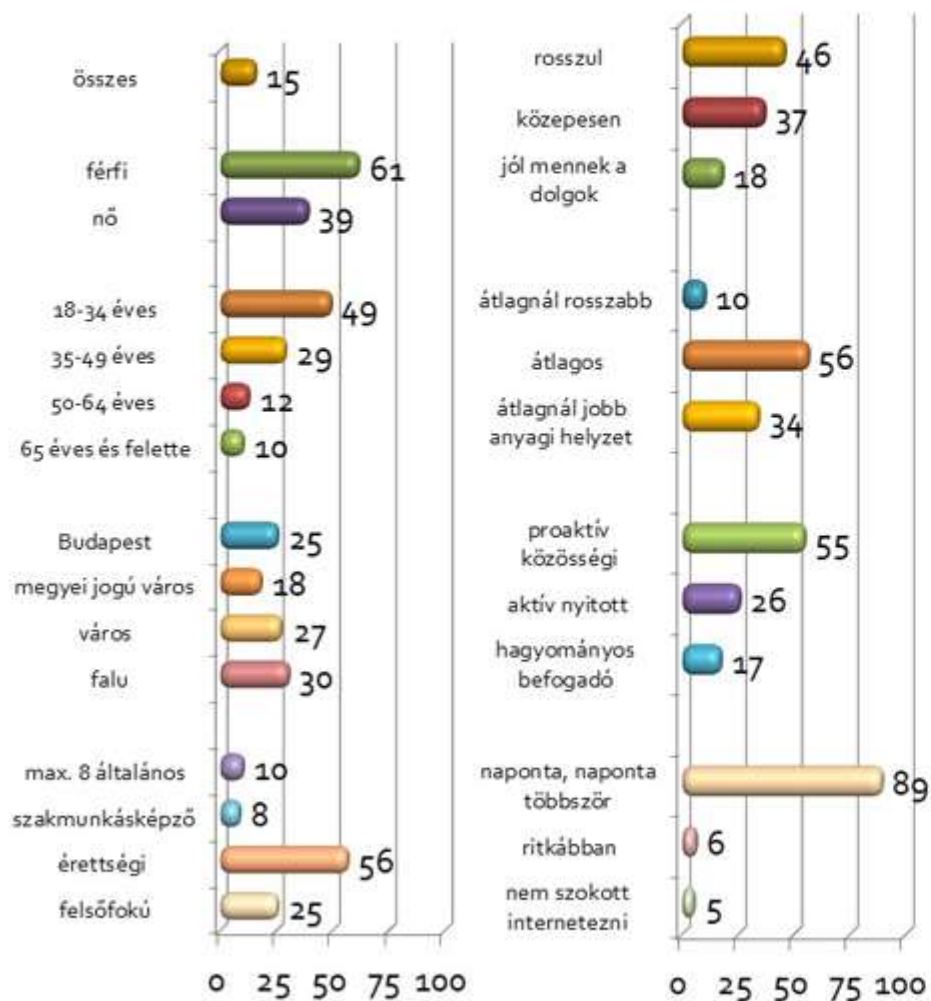
A „szkeptikus” csoport összetétele a demográfiai csoportok szerint

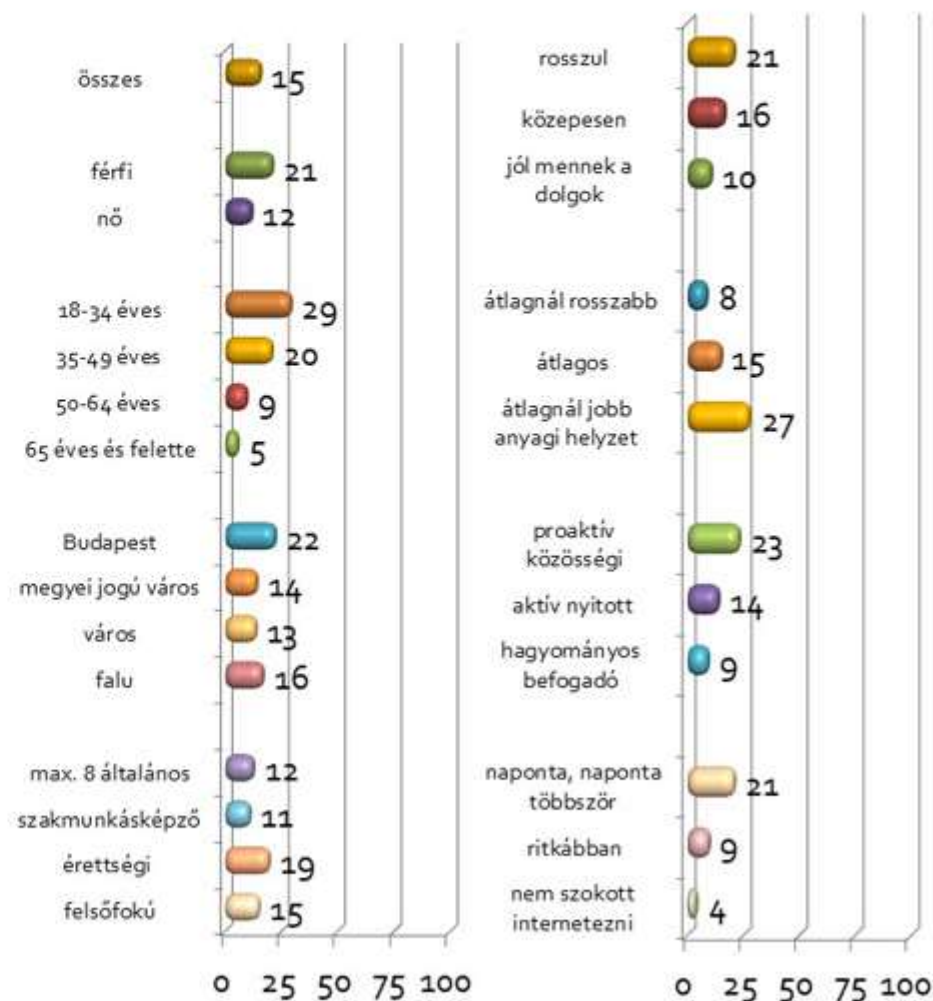
A „szkeptikusok” arányai az egyes demográfiai csoportokban

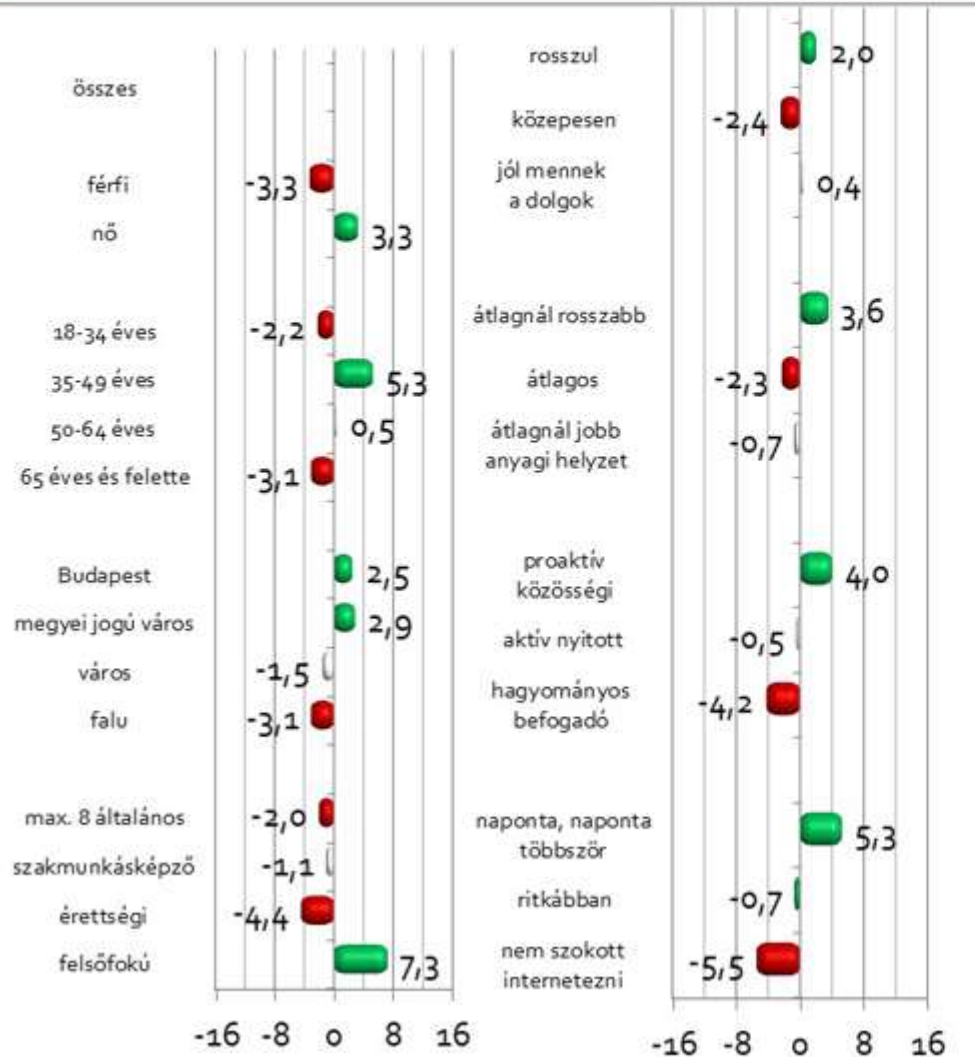
A „közömbösök” csoport összetétele a demográfiai csoportok szerint

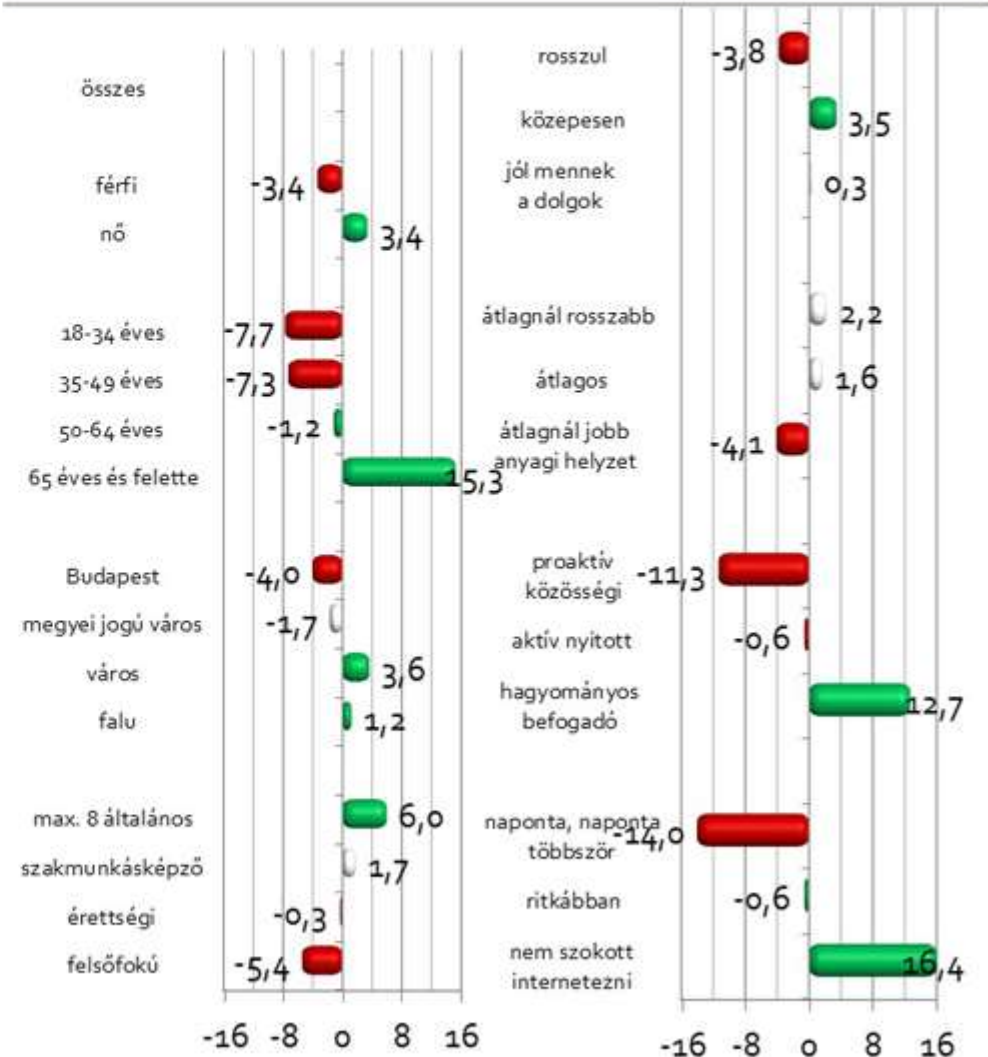
A „közömbösök” arányai az egyes demográfiai csoportokban

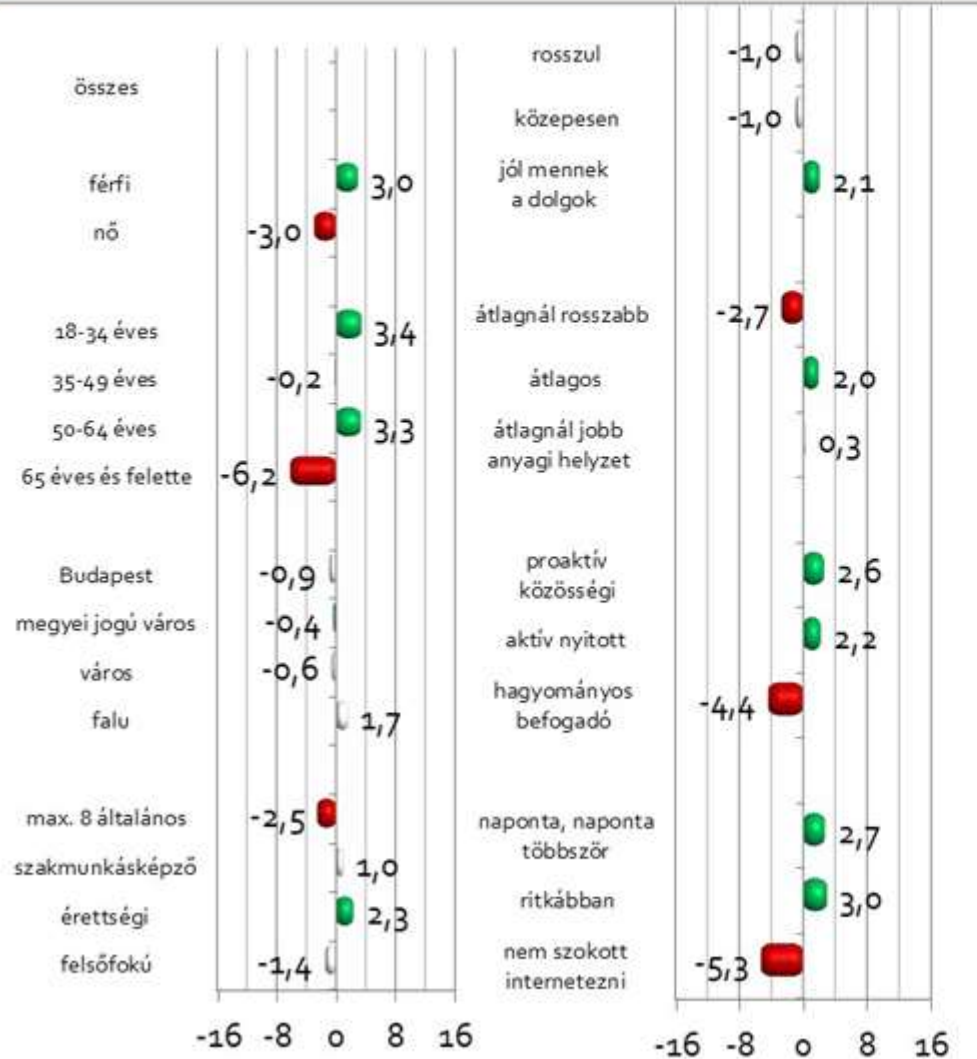
A tudatosak adjusztált sztenderdizált reziduálisai az egyes demográfiai háttérváltozók mentén

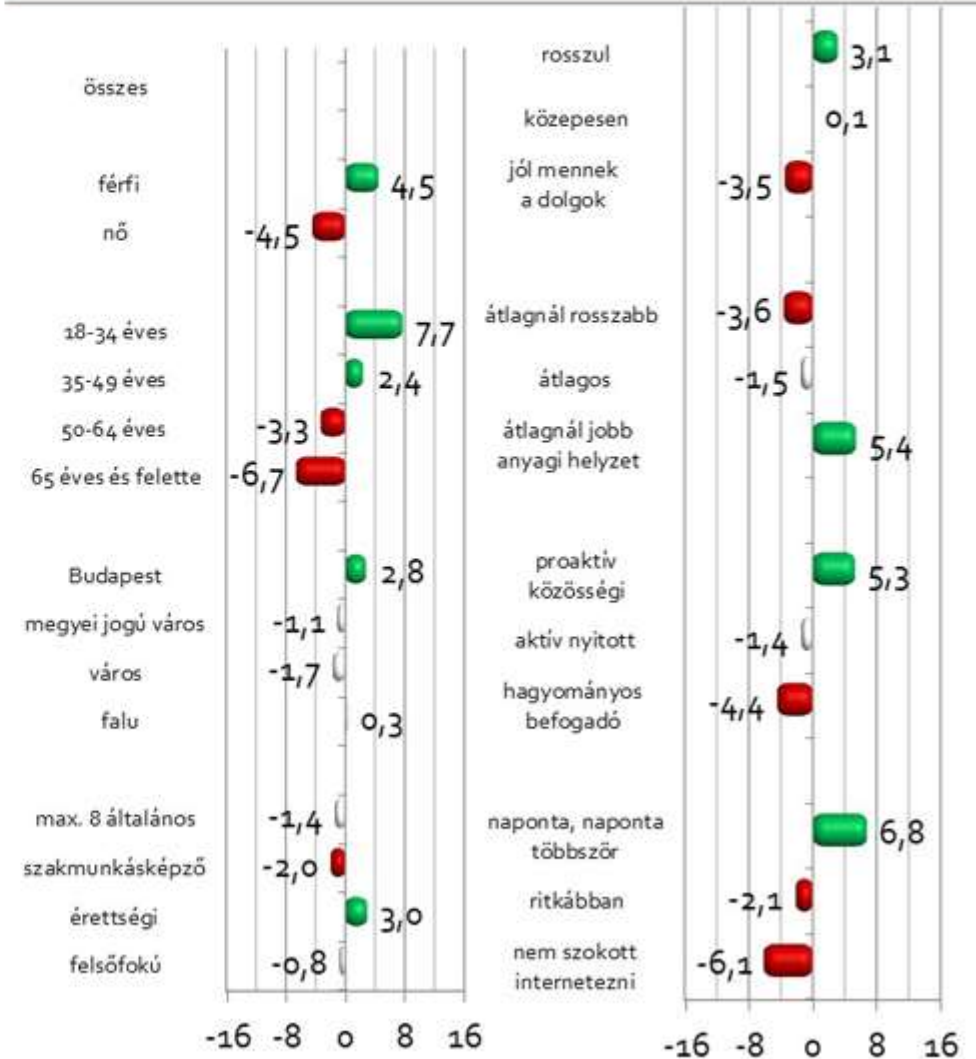
A normakövetők adjusztált sztenderdizált reziduálisai az egyes demográfiai háttérváltozók mentén

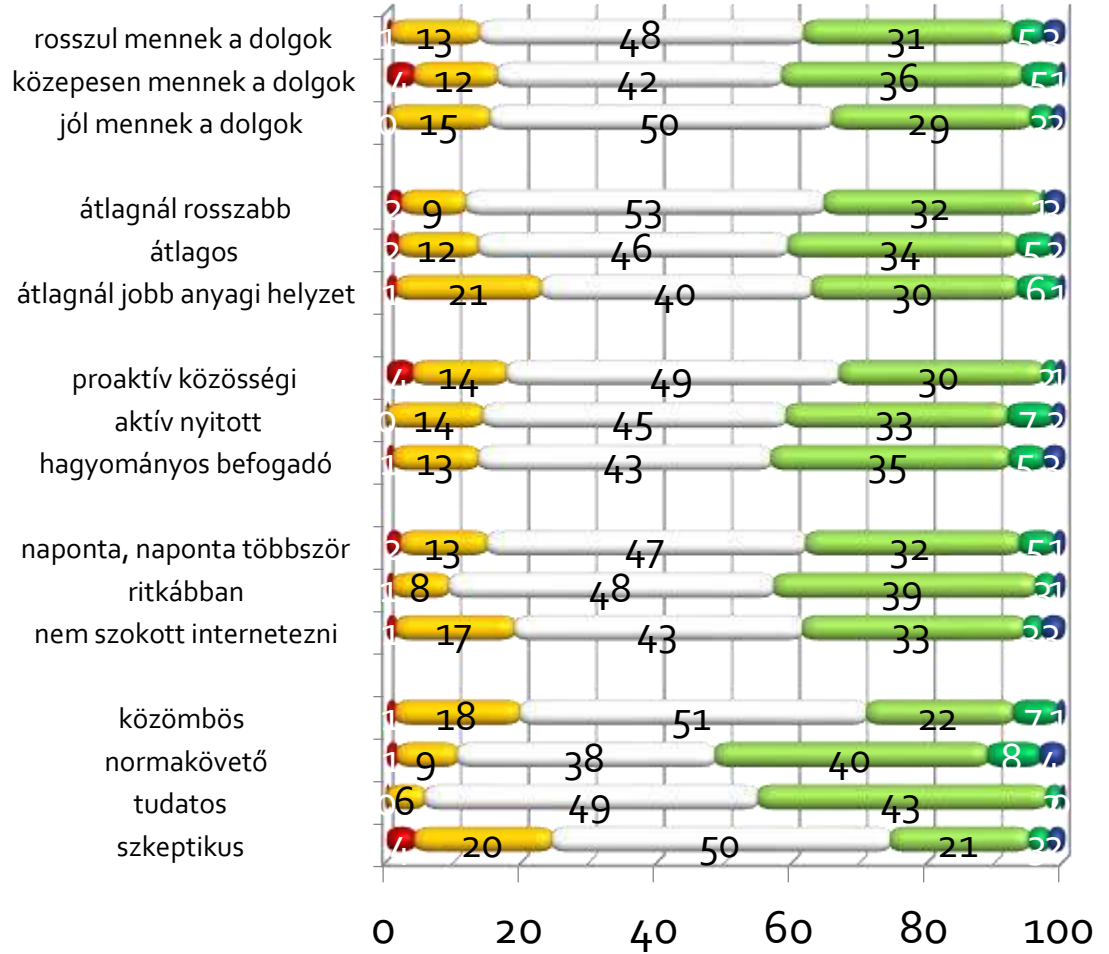
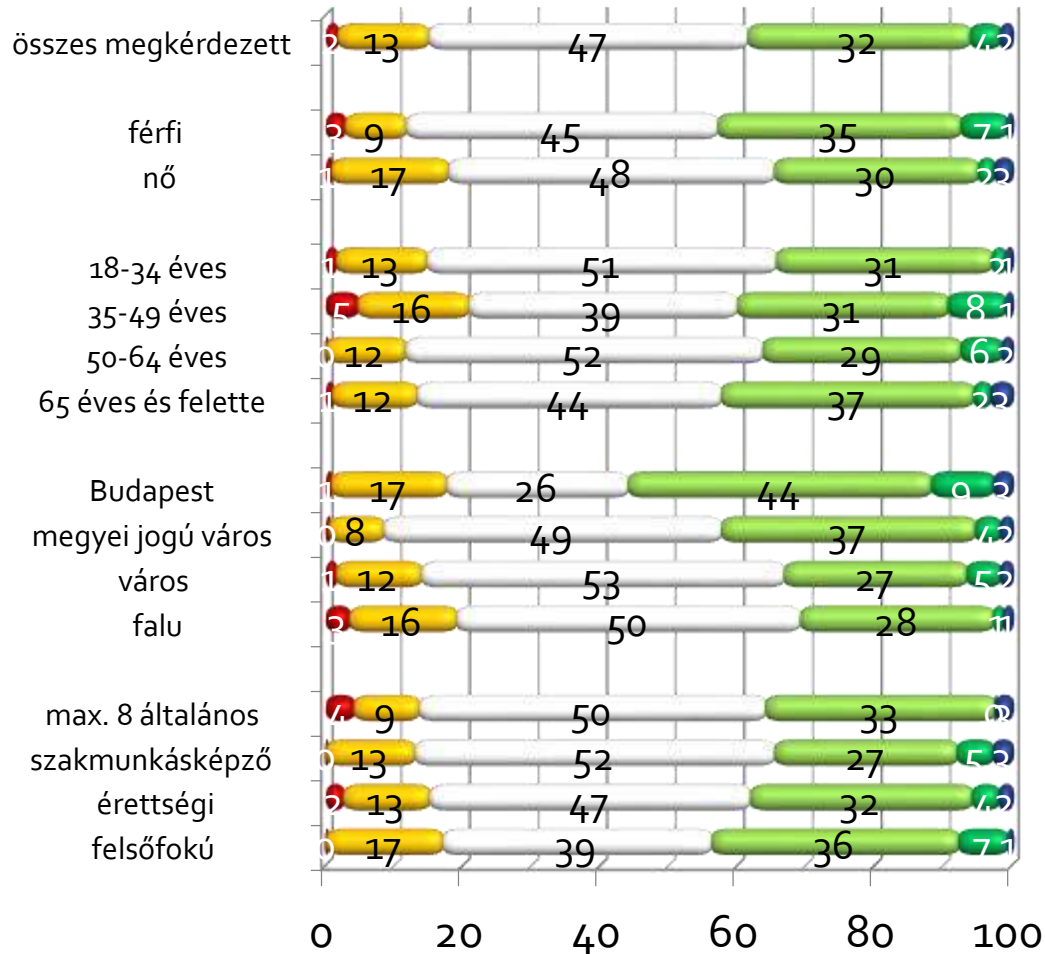
A szkeptikus adjusztált sztenderdizált reziduálisai az egyes demográfiai háttérváltozók mentén

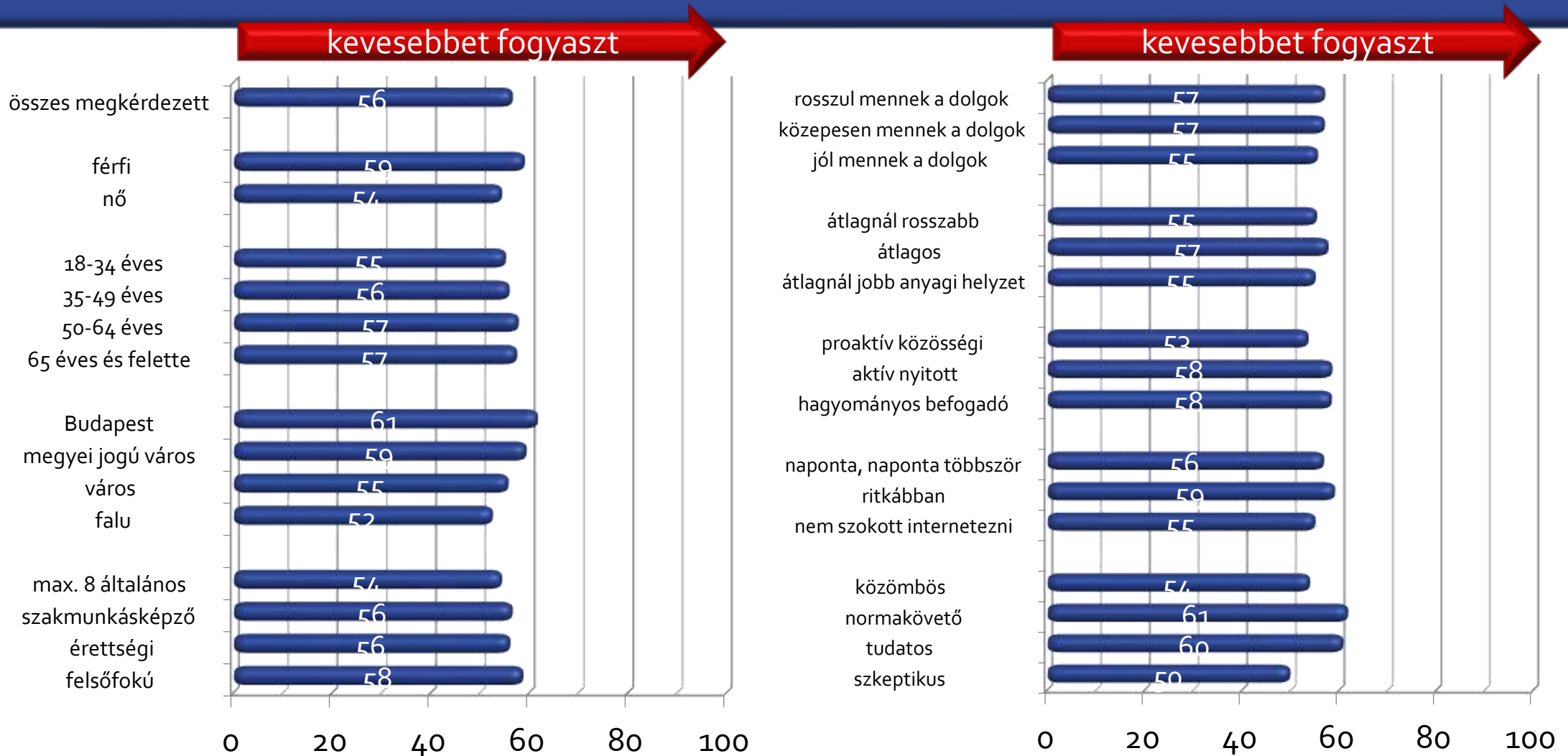
A közömbösök adjusztált sztenderdizált reziduálisai az egyes demográfiai háttérváltozók mentén

Mit gondol az Önök háztartása a többi hasonló háztartáshoz viszonyítva ...

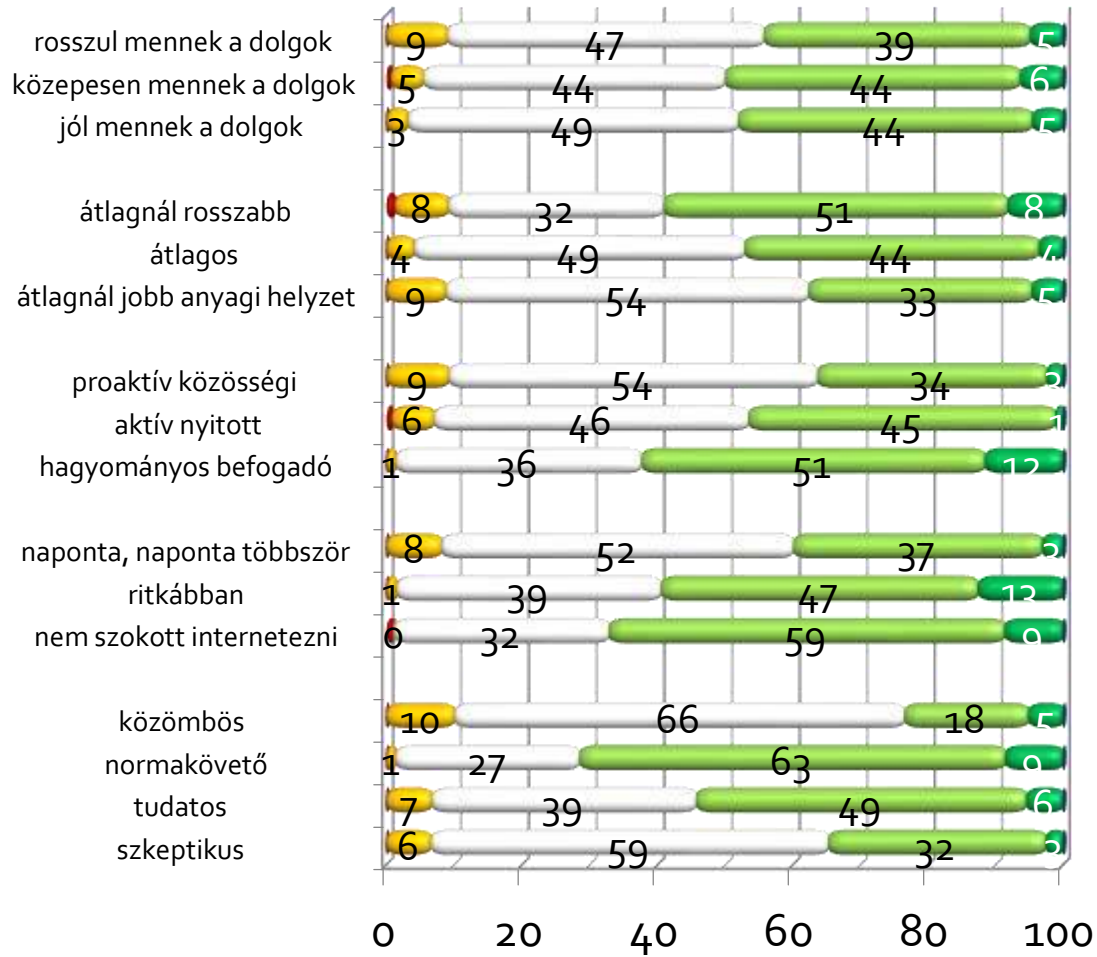
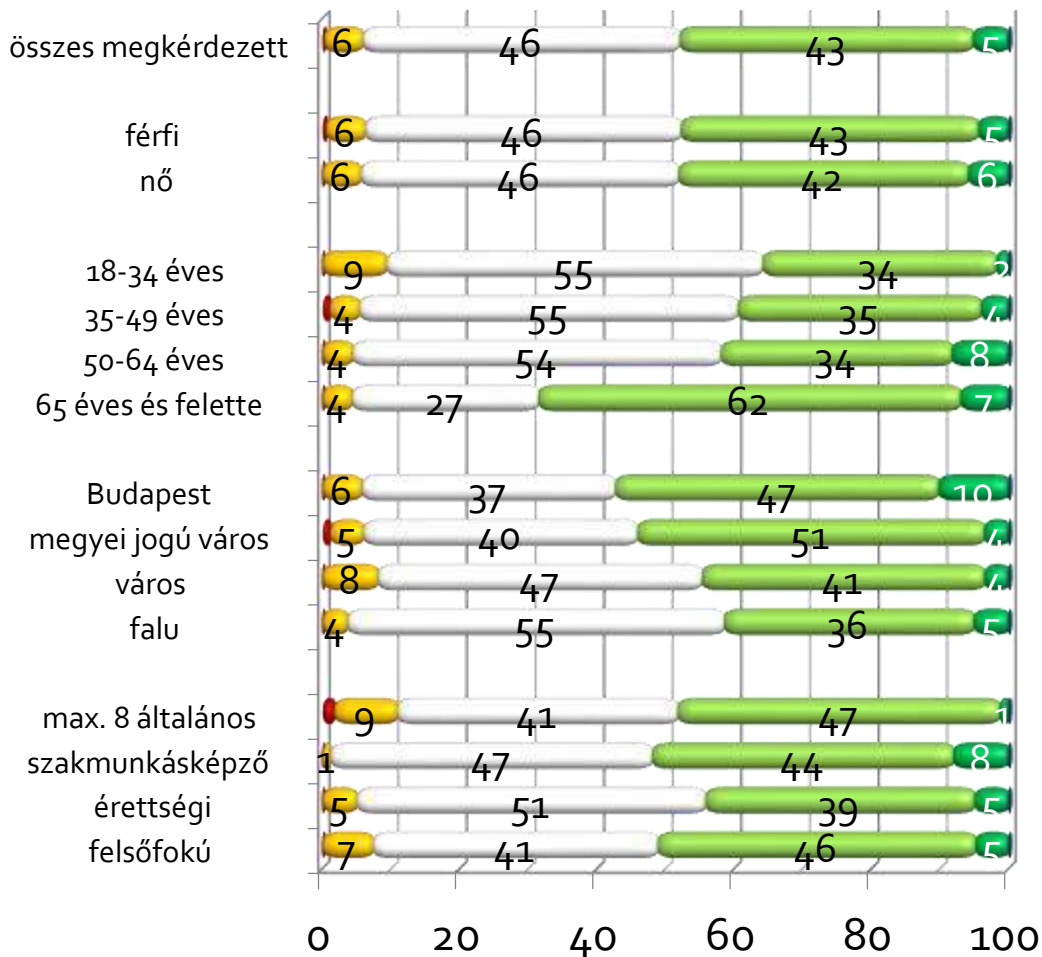

Mit gondol az Önök háztartása a többi hasonló háztartáshoz viszonyítva ...

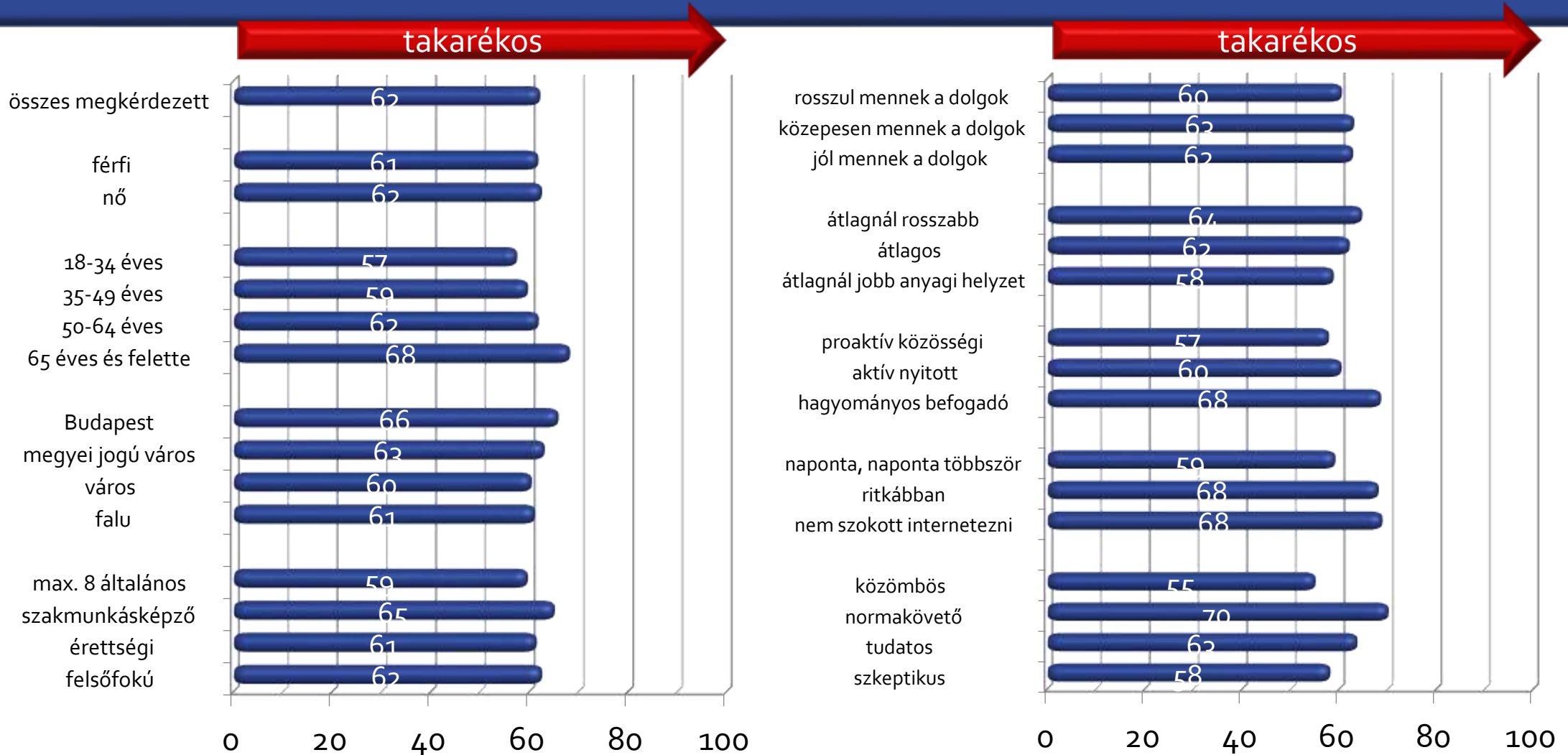

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Amennyiben családja/háztartása vízfogyasztási szokásaira gondol, akkor hogyan jellemezné azt?

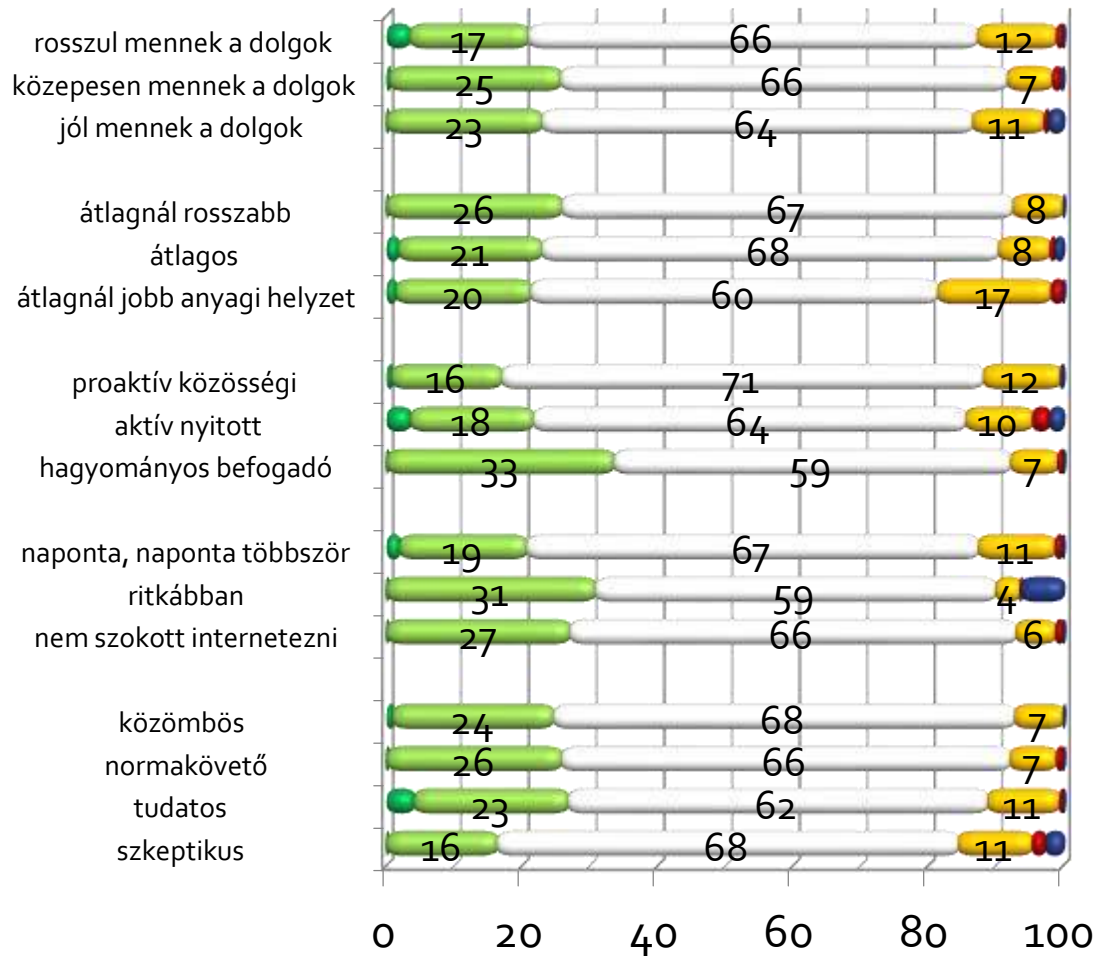
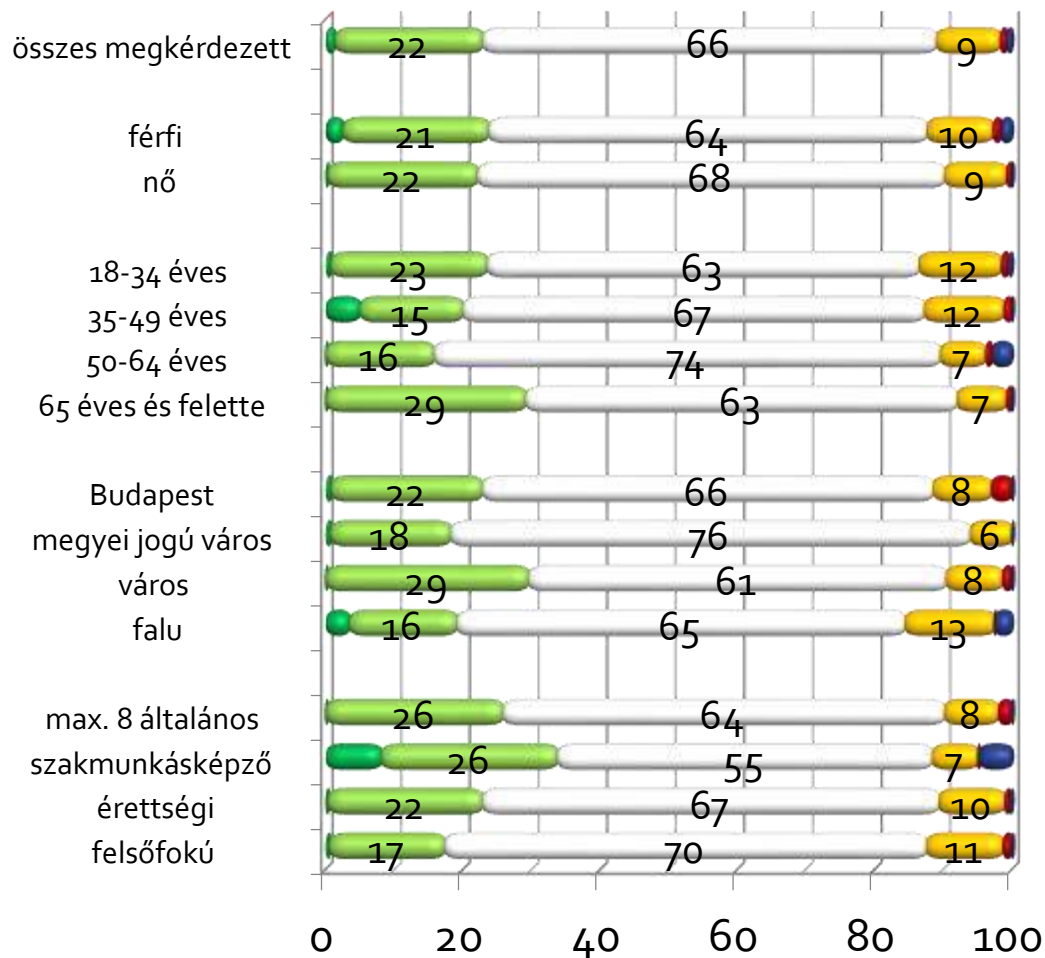

Amennyiben családja/háztartása vízfogyasztási szokásaira gondol, akkor hogyan jellemezné azt?

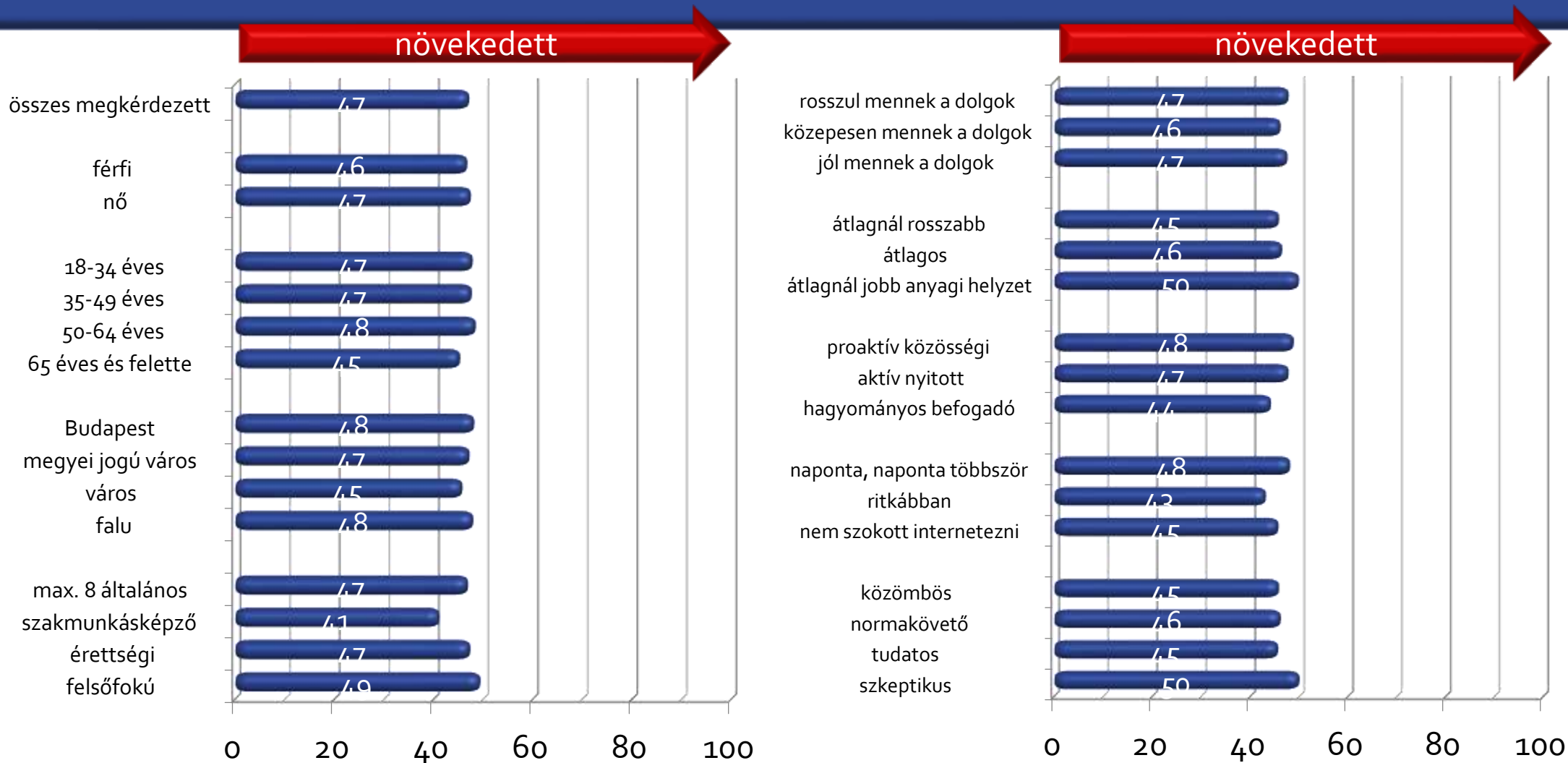
■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Az Ön vezetékes vízfogyasztása hogyan változott az elmúlt időszakban?

■ jelentős mértékben csökkent
 ■ csökkent
 ■ nem változott
 ■ növekedett
 ■ jelentős mértékben növekedett
 ■ ..NT/NV..

Az Ön vezetékes vízfogyasztása hogyan változott az elmúlt időszakban?

■ kérdésre adott osztályzatok átlaga egy 0-100 fokú skálára vetítve

Vízfogyasztás, víztakarékosság, víztudatosság

Magyarországon a rendszerváltástól az 2010-es évekig úgy a lakossági, mint az egyéb fogyasztók vízfogyasztása folyamatosan csökkent. A szocialista nagyipar leépülésével a nem lakossági vízfogyasztás 1990 és 2000 között a felére esett vissza, a lakossági vízfogyasztás ennél kisebb mértékben csökkent. Ebben szerepet játszott a vízdíj emelkedése, s ezzel együtt a fúrt kutak megjelenése, ami jelentősen csökkentette a csapvíz locsolásra való felhasználását. Ennél csekélyebb, de valószínűleg nem elhanyagolható hatása lehet a csökkenő népességméretnek (1990 óta mintegy 900 ezer fővel kevesebben élnek Magyarországon), és a csökkenő gyerekszámnak (1990-hez képest napjainkban harminc százalékkal kevesebb gyerek születik). Számolnunk kell a társasházi lakásokban felszerelt vízórakkal, melyek elősegítették a takarékosabb vízhasználatot, továbbá az energiatakarékos háztartási készülékek elterjedésével is, melynek hatására a lakosság valószínűleg kevesebb vizet használ főképp mosásra, de akár mosogatásra, mint a rendszerváltás idején. Mindezen hatások eredményeképp a lakossági vízfogyasztás 1990-hez képest mára negyven százalékkal, a nem lakossági pedig harmadára csökkent.

év	háztartások ezer köbméter	egyéb fogyasztók ezer köbméter	háztartások vízfogyasztása 1990-es bázison százalék	egyéb fogyasztók vízfogyasztása 1990-es bázison százalék	egy főre eső napi vízfogyasztás (lakossági) liter/nap/fő
1990	579 287	331 817	100	100	153
1995	421 389	240 230	72,7	72,4	112
1996	396 295	185 202	68,4	55,8	105
1997	380 277	180 067	65,6	54,3	101
1998	377 210	172 566	65,1	52,0	101
1999	368 727	167 288	63,7	50,4	99
2000	388 062	172 041	67,0	51,8	104
2001	372 445	162 569	64,3	49,0	100
2002	381 182	165 146	65,8	49,8	103
2003	395 188	165 400	68,2	49,8	107
2004	372 022	160 800	64,2	48,5	101
2005	371 163	149 678	64,1	45,1	101
2006	370 143	142 709	63,9	43,0	101
2007	375 656	138 624	64,8	41,8	102
2008	361 803	130 022	62,5	39,2	99
2009	359 779	121 894	62,1	36,7	98
2010	341 079	113 809	58,9	34,3	93
2011	339 940	113 814	58,7	34,3	93
2012	341 572	110 794	59,0	33,4	94
2013	331 191	104 873	57,2	31,6	92
2014	325 614	101 888	56,2	30,7	90
2015	334 765	107 394	57,8	32,4	93
2016	335 450	106 820	57,9	32,2	93
2017	340 787	112 349	58,8	33,9	95

1. táblázat A vízfogyasztás alakulása Magyarországon¹

A magyar lakosság egy főre eső vízfogyasztása jelenlegi naponta megközelíti a 100 litert. Európai összevetésben ez jelentősen elmarad a 120 literes átlagfogyasztástól, és elsősorban közép-európai mintát követ. Hozzá kell tennünk, hogy nem azonosíthatunk egyértelmű regionális mintákat Európában. A balti országokban jellemzően alacsonyabb a vízfogyasztás, a déliekben pedig magasabb (de Máltáé kirívóan alacsony és a ciprusi sem tekinthető kiemelkedőnek). Közép-Európára a 100 liter körüli napi vízfogyasztás jellemző, viszont Romániában lényegesen alacsonyabb, Horvátországban pedig magasabb ettől. A nyugat-európai országokra 120-150 liter körüli napi vízfogyasztás jellemző, ami egyúttal az uniós átlagnak is megfelel.

	liter/fő/nap
Olaszország	243
Bulgária	191
Horvátország	182
Görögország	177
Írország	150
Egyesült Királyság	150
Svédország	148
Ausztria	137
Portugália	132
Spanyolország	130
Hollandia	128
Franciaország	128
Németország	122
Szlovénia	122
EU28	120
Finnország	117
Luxemburg	115
Ciprus	105
Belgium	100
Dánia	99
Lengyelország	98
Magyarország	92
Csehország	90
Szlovákia	83
Lettország	77
Románia	74
Észtország	70
Litvánia	61
Málta	50

¹ Az adatok forrása: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_uw004.html

A magyar lakosság víztudatosság szerinti csoportjai

A rendszerváltás óta bekövetkezett vízfogyasztás-csökkenés mögött tehát részben a változó adottságok és lehetőségek álltak, miközben a megemelkedett vízár kényszerítő erővel hatott a fogyasztáscsökkenés irányába. Természetesen legalább ennyire fontos az utóbbi években egyre inkább teret hódító környezettudatos szempontok elterjedése, megerősödése is.

Ezekre a szempontokra is fókuszált a Forsense 2019 őszi adatfelvétele, melynek során hat kérdés vizsgálta a vízfogyasztás csökkentésével, a víztudatossággal kapcsolatos attitűdöket. Az eredmények alapján a vízzel való takarékoskodás erős normaként jelenik meg, hiszen a kérdezettek 71 százaléka értett egyet azzal a kijelentéssel, hogy azért igyekszik takarékoskodni a vízzel, mert ezzel óvja környezetét állapotát és további 66 százaléka ezt várja el környezetétől is.

	1 - egyáltalán nem	..2..	..3..	..4..	5 - teljes mértékben	..NT/NV..	0-100-as skálán
azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert ezzel óvom környezetem állapotát	5	5	19	26	45	0	76
elvárom a környezetemtől, hogy takarékoskodjon a vízzel	8	6	20	22	44	0	72
erős belső késztetést érzek arra, hogy takarékoskodjak a vízzel	8	9	21	25	37	0	70
azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert így spórolni tudok a számlákon	12	12	21	22	32	1	63
nem hiszem, hogy az én vízfogyasztási szokásaim bármit is változtatnának a környezet állapotán	31	13	21	10	23	2	45
azért igyekszem takarékoskodni az általam felhasznált vízzel, mert úgy érzem, hogy a környezetemben élők ezt várják el tőlem	39	14	18	15	13	0	37

3. táblázat Mennyire ért egyet a következő állítással? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

A vízfogyasztásra, illetve a víztakarékosságra vonatkozó nézetei alapján egy többváltozós statisztikai módszer segítségével négy, megközelítőleg azonos méretű csoportba voltak besorolhatók a vizsgálatban résztvevő válaszolók. Az egyes csoportokba olyan személyek

² Az adatok forrása:

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20181011STO15887/drinking-water-in-the-eu-better-quality-and-access>

kerültek, akiknek a hat kérdés alapján nagyjából hasonló nézeteik vannak a témával kapcsolatban. A csoportok elnevezése azok legfontosabb, a víztudatosság szempontjából legjellemzőbb karakterjegyeire utal szociológiai ismérvek alapján. Fontos tapasztalat, hogy ezek az elnevezések illeszkednek egy korábbi vizsgálat hasonló módon kialakított csoportjaihoz. Az alábbiakban ennek a négy csoportnak a jellegzetességeit ismertetjük.

Tudatosak

A legnagyobb csoportot a minta 29 százalékát kitevő „tudatosak” alkotják. Az ide sorolhatók többségénél a vízzel való takarékoság olyan belülről vezérelt érték, ami minden bizonnyal a napi gyakorlatban is tudatos elkötelezettséggé vált. Esetükben fontos, hogy nem külső elvárásoknak próbálnak megfelelni a csap elzárásával, hanem hisznek abban, hogy a víztakarékosság révén az egyén hatással lehet természeti és társadalmi környezetére egyaránt. Ugyanezért mások által is követendő példának tartják, elvárják a takarékoságot – aminek természetes gazdasági hasznait is figyelemre méltónak tartják.

A víztudatos gondolkodás, illetve annak társadalmi erősödése, terjedése szempontjából meghatározó csoport egy, nagy valószínűséggel az élet más területein is az átlagtól tudatosabb, polgárként gondolkodó karaktert mutat. Vizsgálatunkból egyértelműen kiderül, hogy az ide tartozók prioritásként kezelik vízkészleteink védelmét, tavaink és folyóink élővilágának megóvását, fontos feladatnak tartják a víztakarékosság népszerűsítését. A csoport demográfiai összetételét meghatározza az aktív korban lévő 35-50 év közöttiek, a városiak, főleg a budapestiek magas aránya, és a diplomások határozott reprezentációja.

Normakövetők

A második csoport, amely alig kisebb az előzőnél (a minta 26 százaléka tartozik ide), a „normakövetők”-é. Bennük erős a víztakarékosság iránti elvárás mind környezetükkel, mind saját magukkal szemben és ezzel összefüggésben környezetük részéről is erős elvárást éreznek ennek kapcsán. Jellemzően a természet és a szabályok betartásának tisztelete vezérli őket, ugyanakkor erős bennük a saját maguk és cselekedeteik súlyát csekélynek érzékelő attitűd, szkeptikusak azzal kapcsolatban, hogy az ő egyéni takarékoskodásuk hozzájárul a természet

védelméhez. Valószínűleg magasabb életkorukból és az átlagtól jellemzőbben vallásos értékválasztásukból is fakad, hogy szorosan követik és sajátjukként kezelik a természet forrásaival takarékosan bánó normát, de saját szerepüket nem látják annak mélyebb összefüggéseiben. Erősen motiválja ugyanakkor őket egy kézzelfoghatóbb, a társadalmi státuszuk, anyagi helyzetük által is támogatott attitűd, mely szerint: a víz meggondolt felhasználásával pénz spórolható meg.

A normakövetők csoportjának karakterét főleg az idősebb, vidéki, alacsonyabb végzettségű válaszadók határozzák meg. A csoportba sorolhatók fele 65 évesnél idősebb, további egynegyede pedig 56-64 éves, nagy valószínűséggel élnek falvakban vagy kisvárosokban. Átlag alatti és az összes csoporthoz viszonyítva a legalacsonyabb az érettségivel, vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, míg átlag feletti és minden csoporthoz viszonyítva nagyobb a szakmunkás végzettségűek, illetve a maximum általános iskolai végzettségűek súlya.

Szkeptikusok

A harmadik, a kérdezettek 29 százalékát tömörítő halmazba a víztakarékossággal kapcsolatos attitűdjeik alapján „szkeptikus”-nak nevezhető válaszolók tartoznak. A csoport jellemző ismérve a távolságtartás, legyen szó a környezetük részéről megfogalmazódó elvárásokról vagy az ő vízzel kapcsolatos elvárásaikról mások irányába. Ezzel összefüggésben nem is hisznek abban, hogy egyéni szokásaik, illetve azok megváltozása hatással lehet a környezet állapotára. A csoport fontos jellemzője, hogy nincs határozott társadalmi karaktere, demográfiai szempontból meglehetősen átlagosnak tekinthető: jelentős életkori kilengéseket nem találunk, ahogy a végzettség vagy az anyagi helyzet sem számít meghatározó változónak.

Közömbösök

A „közömbösök” csoportja a legkisebb (16 százalék), az ide tartozók többsége alapvetően tisztában van azzal, hogy szokásai befolyásolhatják a környezet állapotát, mégsem érez sem belső, sem külső indítást a vízzel való takarékoskodásra. Őket még az így megspórolható pénz sem motiválja igazán.

A csoportra jellemző tulajdonságok és értékválasztás háttérében erős demográfiai karaktert tapasztalhatunk, meghatározó a 35 év alatti, az átlagnál jobb életkörülmények között élő, érettséggel rendelkező, az internetet napi szinten használó fiatalok jelenléte. Az általában „y generációként” aposztrofált fiatalok több mint egyharmada sorolható ide, ők adják a csoport közel felét, így értékválasztásuk a természeti erőforrásokhoz, illetve az azzal kapcsolatos problémákhoz való viszonyuk, involváltságuk erősen rányomja bélyegét a csoport karakterére.

		tudatosak	normakövetők	szkeptikusok	közömbösök
	összes megkérdezett	29	26	29	16
nem	férfi	25	21	33	21
	nő	33	29	26	12
életkor	18-34 éves	25	10	36	29
	35-49 éves	42	9	29	20
	50-64 éves	31	23	37	9
	65 éves és felette	23	54	17	5
lakóhely	Budapest	36	15	27	22
	megyei jogú város	37	21	28	14
	város	27	32	28	13
	falu	23	28	32	16
iskolai végzettség	max. 8 általános	23	44	21	12
	szakmunkás	26	31	33	11
	érettségi	23	25	33	19
	felsőfokú	45	14	26	15
hogyan mennek a dolgok az országban	rosszul mennek	33	19	27	21
	közepesen mennek	25	31	27	16
	jól mennek a dolgok	31	26	33	10
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	39	31	22	8
	átlagos	27	27	31	15
	az átlagnál jobb	27	15	30	27

4. táblázat: A víztudatossági csoportok összetétele a demográfiai csoportok szerint (százalék)

A háztartások vízfogyasztása

A kérdezettek fele úgy gondolja, hogy ugyanakkora háztartásának vízfogyasztása, mint más hasonló háztartásoké. Relatíve sokan gondolják úgy, hogy takarékoskodnak a vízzel: 37 százalékuk úgy érzi, hogy kevesebbet fogyasztanak másokhoz képest, és csak 15 százalékuk állítja, hogy otthoni vízfogyasztásuk meghaladja más, hasonló háztartásét (ez is jelzi, hogy a vízzel való takarékoskodás fontos normaként jelenik meg). A saját megítélésük szerint másokhoz képest kevesebbet fogyasztók aránya felülreprezentált a nagyvárosokban élők (különösen a fővárosiak), és a diplomások körében. A víztudatosság szerepe meghatározó, a

vízfogyasztás csökkentését más-más okokból, de fontosnak tartó csoportok – tehát a tudatosak és normakövetők – között jelentősebb azok aránya, akik szerint kevesebbet fogyasztanak másoknál.

		többet	ugyanannyit	kevesebbet
	összes megkérdezett	15	47	37
nem	férfi	12	45	42
	nő	18	48	32
életkor	18-34 éves	15	51	33
	35-49 éves	21	39	39
	50-64 éves	12	52	35
	65 éves és felette	13	44	39
lakóhely	Budapest	17	26	53
	megyei jogú város	8	49	41
	város	14	53	32
	falu	19	50	30
iskolai végzettség	max. 8 általános	14	50	33
	szakmunkás	13	52	32
	érettségi	15	47	36
	felsőfokú	17	39	43
hogyan mennek a dolgok az országban	rosszul mennek	14	48	36
	közepesen mennek	16	42	41
	jól mennek a dolgok	15	50	33
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	12	53	33
	átlagos	13	46	39
	az átlagnál jobb	23	40	37
víztudatosság	közömbös	20	51	28
	normakövető	10	38	48
	tudatos	6	49	45
	szkeptikus	24	50	23

5. táblázat: Mit gondol, az Önök háztartása másokhoz képest több vagy kevesebb vizet fogyaszt? (százalék)

Abból, hogy a kérdezettek nagyobb része véli úgy, hogy más háztartásokhoz képest ugyanannyi, vagy kevesebb vizet fogyaszt, következik az, hogy többen jellemzik inkább takarékosként (48 százalék), mintsem pazarlóként (6 százalék) vízfogyasztásukat. A takarékoskodás legfontosabb mozgatórugója elsősorban nem a környezettudatos gondolkodás, hanem a spórolás, mint értékválasztás (beleértve az anyagi javakkal való takarékoskodást is). Ezt mutatja, hogy a takarékosok mindenekelőtt a normakövető csoportban felülreprezentáltak (72 százalékuk tartja háztartását inkább vagy nagyon takarékosnak), és az átlagnál rosszabb anyagi helyzetű, továbbá a 65 évesnél idősebb csoportokban jelentős az arányuk.

		pazarló	se nem pazarló, se nem takarékos	takarékos
	összes megkérdezett	6	46	48
nem	férfi	6	46	48
	nő	6	46	48
életkor	18-34 éves	9	55	36
	35-49 éves	5	55	40
	50-64 éves	4	54	42
	65 éves és felette	4	27	69
lakóhely	Budapest	6	37	57
	megyei jogú város	6	40	54
	város	8	47	45
	falu	4	55	42
iskolai végzettség	max. 8 általános	11	41	48
	szakmunkás	1	47	52
	érettségi	5	51	44
	felsőfokú	7	41	51
hogyan mennek a dolgok az országban	rosszul mennek	9	47	44
	közepesen mennek	5	44	50
	jól mennek a dolgok	3	49	48
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	9	32	59
	átlagos	4	49	47
	az átlagnál jobb	9	54	38
víztudatosság	közömbös	10	66	24
	normakövető	1	27	72
	tudatos	7	39	54
	szkeptikus	6	59	35

6. táblázat: Hogyan jellemezné háztartása vízfogyasztási szokásait? (százalék)

A kérdezettek kétharmada úgy véli, hogy nem változott az elmúlt időszakban a vízfogyasztása, és csak kevesebb, mint negyedük gondolja, hogy csökkent. A vízfogyasztás változásának/stagnálásának nincsenek jellegzetes csoportspecifikus jegyei, vagyis minden szocio-demográfiai csoportban lényegében azonos eredményeket látunk, vagy legalábbis nem rajzolódhatnak ki egyértelmű mintázatok.

		csökkent	nem változott	növekedett
	összes megkérdezett	23	66	10
nem	férfi	24	64	11
	nő	22	68	10
életkor	18-34 éves	23	63	13
	35-49 éves	20	67	13
	50-64 éves	16	74	8
	65 éves és felette	29	63	8
lakóhely	Budapest	23	66	12
	megyei jogú város	18	76	6
	város	29	61	10
	falu	19	65	13
iskolai végzettség	max. 8 általános	26	64	10
	szakmunkás	34	55	7
	érettségi	23	67	10
	felsőfokú	17	70	13
hogyan mennek a dolgok az országban	rosszul mennek	21	66	13
	közepesen mennek	26	66	8
	jól mennek a dolgok	23	64	11
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	26	67	8
	átlagos	23	68	8
	az átlagnál jobb	21	60	19
víztudatosság	közömbös	24	68	7
	normakövető	26	66	8
	tudatos	27	62	11
	szkeptikus	16	68	13

7. táblázat: Hogyan változott vezetékes vízfogyasztása az elmúlt időszakban? (százalék)

A felmérésben résztvevők harmada nem tudta megmondani, hogy egy átlagos hónapban kb. hány köbméter vezetékes vizet használ a háztartása (természetesen a vízórával nem rendelkező társasházi lakásban élők nem is tudhatják a pontos fogyasztásukat). A személyes napi vízfogyasztásra vonatkozó kérdésre („Meg tudja-e mondani, hogy egy átlagos napon Ön személyesen kb. hány liter vezetékes vizet használ el? Kérjük, gondoljon a háztartásán kívüli vízhasználatára is!”) viszont már a kérdezettek háromnegyede tudott válaszolni. A KSH adataival számolva az egy főre eső lakossági vízfogyasztás 95 liter. A kérdésre válaszolni tudók mindössze 14 százaléka becsülte napi vízfogyasztását 80-120 liter közé (tehát ez felel meg a magyar átlagnak), 72 százalékuk vélte úgy, hogy 80 liternél kevesebb a napi vízfogyasztása, vagyis alacsonyabb lényegesen az átlagnál, 14 százaléka szerint meghaladja a 120 litert. Ha a fogyasztási adatok valóban úgy alakulnának, ahogy azt a kérdezettek vélik, úgy az egy főre eső magyarországi vízfogyasztás napi 76 liter lenne – 20 literrel kevesebb, mint a valóságban.

A kérdezettek válaszai annak tükrében is figyelemre méltóak, hogy miközben a fogyasztását a kérdezettek valószínűleg tekintélyes része alulbecsli, önképe szerint minden második kérdezett takarékosan bánik a vízzel.³ Ennek háttérében az a jelenség állhat, hogy a többség számára más közművekhez hasonlóan a víz is könnyen és nagy biztonsággal elérhető szolgáltatás, nincs a gondolkodás középpontjában a fogyasztott mennyiség, természetesnek vesszük, hogy víz folyik a csapból, így a kérdezettek nagy része alábecsüli azt a vízmennyiséget is, amit pl. mosogathoz vagy WC öblítéshez használ.

Csapvíz vagy ásványvíz? – ivóvíz-fogyasztási szokások

A magyar lakosság alapvetően elégedett a vezetékes ivóvíz minőségével, a kérdezettek háromnegyede adott rá négyes vagy ötös osztályzatot; az osztályzatok 0-100-as skálára konvertált értéke 72 pont. A vízminőség osztályozása alapvetően szubjektív, ezt mutatja, hogy a legerősebb összefüggést a közhangulatot mérő „hogyan mennek a dolgok az országban?” és a „milyennek ítéli családjának anyagi helyzetét?” kérdésekkel mutatja. Vagyis minél elégedettebb valaki az ország állapotával és a saját anyagi helyzetével, annál jobbnak látja a lakóhelyén szolgáltatott víz minőségét is.

		nagyon jó	jó	közepes, vagy rosszabb	0-100-as skálán
	összes megkérdezett	31	40	29	72
nem	férfi	35	42	23	75
	nő	27	38	35	69
életkor	18-34 éves	27	36	38	68
	35-49 éves	20	48	32	68
	50-64 éves	26	43	30	71
	65 éves és felette	45	35	20	80
lakóhely	Budapest	31	40	29	71
	megyei jogú város	27	43	30	72
	város	36	31	32	74
	falu	27	46	26	71
iskolai végzettség	max. 8 általános	30	41	29	74
	szakmunkás	23	54	23	74
	érettségi	32	36	33	70
	felsőfokú	31	41	28	73

³ Hozzá kell tennünk, hogy a vízfogyasztást lakóhely, életkor, kulturális szokások szerint nagy különbségek jellemzik, azonban csak azt tudjuk ellenőrizni, hogy a kérdezettek válaszai hogyan alakultak az átlagos fogyasztáshoz képest.

		nagyon jó	jó	közepes, vagy rosszabb	0-100-as skálán
hogyan mennek a dolgok az országban	rosszul mennek	20	33	48	61
	közepesen mennek	31	46	23	75
	jól mennek a dolgok	45	42	13	82
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	23	38	39	67
	átlagos	29	43	28	72
	az átlagnál jobb	42	34	24	76
víztudatosság	közömbös	33	35	32	67
	normakövető	37	45	19	78
	tudatos	33	37	30	74
	szkeptikus	20	42	38	67

8. táblázat: Milyen minőségű az Önök településén szolgáltatott vezetékcsatlakozású ivóvíz? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

Több választ is megjelölhettek a kérdezettek annál a kérdésnél, hogy általában mit isznak szomjuk csillapítására (természetesen a kérdésre adott válaszokból nem derül ki az egyes folyadéktípusok fogyasztásának mennyisége, az viszont igen, hogy a lakóhely, életkor, jövedelmi helyzet, stb. hogyan befolyásolja a preferenciákat). A vízminőségre adott osztályzatok azt jelzik, hogy a lakosság nagy része számára reális lehetőség, hogy rendszeresen fogyasszanak csapvizet.

A felmérés eredménye szerint valóban a csapvíz számít a legnépszerűbb szomjoltónak, de alig fogyasztják többen, mint az ásványvizet. A kérdezettek további 16 százaléka említette a főzött teát és a szörpöt, vagyis – ha feltételezzük, hogy ezt csapvízből és nem palackozott ásványvízből készítik – akkor a vezetékcsatlakozású víz nagyon fontos szerepet tölt be a napi folyadékmennyiség elfogyasztásában.

Az adatsorból kitűnik, hogy a csapvizet rendszeresen fogyasztók aránya nő az életkorral, népszerűbb ital a nagyvárosokban, különösen népszerű a vízhasználathoz „tudatosként” viszonyulók és mindenekelőtt azok körében, akik elégedettek a csapvíz minőségével.

		csapvíz	ásványvíz	tea (főzött), szörp	gyümölcsle	alkoholos ital (bor, sör)	szikvíz	egyéb
	összes megkérdezett	53	50	16	8	6	5	10
nem	férfi	49	46	12	8	10	6	11

		csapvíz	ásványvíz	tea (főzött), szörp	gyümölcsle	alkoholos ital (bor, sör)	szikvíz	egyéb
	nő	57	53	20	8	2	5	10
életkor	18-34 éves	42	50	12	4	6	1	13
	35-49 éves	46	51	13	6	1	5	18
	50-64 éves	57	51	13	13	3	9	6
	65 éves és felette	65	47	24	11	12	6	6
lakóhely	Budapest	61	33	9	5	5	4	11
	megyei jogú város	64	43	18	7	1	3	9
	város	48	61	19	11	9	5	16
	falu	46	52	18	9	6	8	5
iskolai végzettség	max. 8 általános	45	54	20	2	4	3	6
	szakmunkás	58	50	27	20	5	4	10
	érettségi	50	54	17	7	6	2	11
	felsőfokú	61	40	7	9	5	12	11
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	66	52	22	11	7	0	15
	átlagos	47	51	15	10	5	6	11
	az átlagnál jobb	58	43	12	3	6	6	5
víztudatosság	közömbös	48	43	9	4	9	4	11
	normakövető	59	49	26	13	10	7	7
	tudatos	67	48	15	5	1	5	10
	szkeptikus	38	55	12	10	6	5	15
lakóhelyén a csapvíz minősége	nagyon jó	68	38	19	14	11	10	6
	jó	51	49	11	5	4	4	10
	legfeljebb közepes	40	62	21	7	3	3	16

9. táblázat. Általában mit iszik a leggyakrabban egy nap folyamán szomja csillapítása érdekében? (százalék)

A második legnépszerűbb szomjoltó az ásványvíz, minden második kérdezett fogyasztja rendszeresen.⁴ Az ásványvíz népszerűbb a kisvárosokban és falun élők körében, de mindenekelőtt azok körében kedvelt, akik elégedetlenek a csapvíz minőségével. A csapvíz és az ásványvíz egyfajta komplementerként is működik, a kérdezettek háromnegyede jelölte meg e két italt úgy, hogy a kettőből csak az egyiket választotta. A kérdezettek 36 százaléka ugyanis szokott ásványvizet inni, csapvizet azonban nem, és 39 százalékuk úgy iszik csapvizet, hogy jellemzően nem fogyaszt ásványvizet. Egyszerre mindkét italt a kérdezettek 14 százaléka említette, 11 százalékuk viszont egyiket sem.

⁴ Magyarországon az ásványvíz-fogyasztás európai összehasonlításban rendkívül magas, egy főre vetítve meghaladja az évi 120 litert. Az ásványvíz piac a rendszerváltástól 2007-ig dinamikusan bővült, azóta is növekszik, de a korábbinál jóval kisebb ütemben. 2017-ben az egy főre jutó 125 literes ásványvízfogyasztással az ötödikek voltunk az EU-ban, és csak az olaszországi, illetve németországi ásványvíz-fogyasztás mértéke haladta meg lényegesen a magyarországit. Magyarországi adatok: <https://asvanyvizek.hu/mit-kell-tudni-az-asvanyvizrol/asvanyviz-fogyasztasi-adatok/> Európai országok fogyasztása: <https://www.statista.com/statistics/455422/bottled-water-consumption-in-europe-per-capita/>